Ella Koivuranta

Monikielisen käännöstaulukon suunnittelu matkailuyrittäjille

Nähtävyys- ja retkeilysanastot

Opinnäytetyö
Johdon assistenttityön ja kielten koulutusohjelma

2017

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu

Tekijä/Tekijät	Tutkinto	Aika
Ella Koivuranta	Tradenomi (AMK)	Toukokuu 2017
Opinnäytetyön nimi		
Monikielisen käännöstaulukon suunnittelu matkailuyrittäjille Nähtävyys- ja retkeilysanastot		49 sivua 3 liitesivua
Toimeksiantaja		
Repovesikeskus		
Ohjaaja		
Lehtori Päivi Korhonen		

Tiivistelmä

Tutkimus käsittelee Repovesikeskuksen matkailuyrittäjille ja oppaille suunnitellun käännöstaulukon tekoa toiminnallisena työnä. Sanastoon 5 kielellä (suomi, englanti, saksa, venäjä ja ruotsi) kootut sanat liittyvät Kymenlaakson alueen päämatkailukohteisiin sekä retkeilyaktiviteetteihin nuotioympäristössä. Työn kielet valittiin Kymenlaakson alueen matkailussa nyt ja tulevaisuudessa tarvittavaa kielitaitoa ajatellen.

Benchmarking ja havainnointi liittyvät työssä termien etsintään sekä eri sivustojen kielivaihtoehtojen vertailuun. Tutkimus alkoi vapaamuotoisella selvityksellä siitä, millainen sanaston tarve toimeksiantajalla on sekä havainnoimalla sitä, millä sanamuodoilla nähtävyyksiä on aikaisemmin kuvailtu Kymenlaakson markkinoinnissa. Tarkoituksena oli löytää suomenkielisille sanoille käännösvastineet. Valmiita esitteissä käytettyjä sanoja hyödynnettiin vastineita valitessa, sillä toimeksiantajan toiveena oli saada taulukon sanoiksi vakiintuneita ilmauksia. Retkeilysanaston tekeminen perustui tekijän omaan tuntemukseen retkeilystä. Käännökset tarkastettiin kieliä äidinkielenään osaavilla henkilöillä.

Ohjelmistojen vertailulla pyrittiin varmistamaan sopivin toteutustapa taulukolle. Tavoitteena oli laatia sellainen sähköinen sanasto, josta tiedon etsiminen on helppoa ja jota voidaan tarvittaessa päivittää. Siksi taulukko toteutettiin Excelissä, josta asiasanojen kopiointi onnistuu myöhemminkin. Tekovaiheista otettiin näyttökuvia.

Tutkimuksessa havaittiin, että matkailuesitteiden ja verkkosivujen kieliversioissa on vaihtelevuutta. Suurin osa aineistosta on saatavilla suomeksi, englanniksi ja venäjäksi. Matkailussa ei siten ole varauduttu siihen, että saksankielisten turistien määrän odotetaan kasvavan lähitulevaisuudessa. Ruotsin kielen tarve vaikuttaa olevan paikallista. Tutkimuksessa tehty sanakirjapalvelujen vertailu osoitti joidenkin sähköisten sanakirjojen paremman soveltuvuuden käännösten tekemiseen. Vaikka käännökset on aina hyvä tarkastuttaa kieltä äidinkielen tasoisesti osaavalla henkilöllä, on hyviä vastineita mahdollista löytää itse käyttämällä ristiin useita eri ominaisuuksin varusteltuja sanakirjapalveluita.

Asiasanat

Excel, Kymenlaakso, käännösvastineet, matkailu, monikieliset sanastot

University of Applied Sciences

Author (authors)	Degree	Time
Ella Koivuranta	Bachelor of Business Administration	May 2017

Thesis Title

Designing Multilingual Dictionary for Tourism Wordlists with Tourist Attraction and Campfire Site Related Words

49 pages
3 pages of appendices

Commissioned by

Repovesikeskus

Supervisor

Päivi Korhonen, Senior Lecturer

Abstract

The objective of this practice-based thesis was to create two multilingual dictionaries for tourism companies of Repovesikeskus, a booking service company for accommodation and tourism attractions in the Kymenlaakso region. The words are related to 9 main attractions in Kymenlaakso and several campfire site activities. The word list would not contain definitions of words but similar content in phrases and words in Finnish, English, German, Russian and Swedish. These languages were chosen to meet the current and future needs for language services in the Kymenlaakso region.

The commissioner wanted the database to be edited easily. Therefore it was created in two separate workbooks in MS Excel. Benchmarking and research of brochures and websites were completed in order to find commonly used expressions for the attractions. Online dictionaries were also used in order to find equivalents to the words in Finnish. The choice of the campfire site related words was based on the knowledge of camping of the author of this thesis. The translations were corrected by native speakers of each language.

It was found out that the searched websites and brochures had a variety of language options available. Most of the material was in Finnish, English and Russian. Few websites had information on tourist attractions in German, although there is increasing interest in Finnish nature attractions in the German speaking Europe and more marketing is being targeted there. The need for the Swedish language appears to be regional.

The work offers help for customer service employees and guides who in their work encounter foreign tourists. The vocabulary acts as a tool, a “word bank”, for each company to edit and make brochures in different languages.

Keywords

Excel, Kymenlaakso region, equivalents, tourism, multilingual dictionaries

SISÄLLYS

1 JOHDANTO 6
2 MATKAILU KYMENLAAKSOSSA 10
3 SANASTOTYÖN VAIHEITA 12
3.1 Erilaisia hakuteoksia 12
3.2 Käyttäjälähtöisen sanastoprojektin suunnittelu 15
3.3 Hyvä sähköisen palvelun käyttökokemus 17
3.4 Käännösten tekeminen 19
4 PRODUKTIN VALMISTAMINEN 20
4.1 Menetelmä ja työtavat 21
4.2 Lähtökohtia havainnointiin 23
4.3 Vastineiden etsiminen ja vertailu 24
4.3.1 Markkinointiesitteet ja verkkosivut 24
4.3.2 Sanakirjapalvelujen vertailu 26
4.3.3 Kielikohtaisia haasteita ja valintoja 27
4.4 Taulukon luominen 31
4.4.1 Suunnittelun lähtökohdat 31
4.4.2 Käytettävyystestaus 34
4.4.3 Lopullinen muoto 35
5 PROSESSIN JA PRODUKTIN ARVIOINTI 38
5.1 Prosessin onnistuminen 39
5.2 Taulukon hyödynnettävyys 41
5.3 Jatkokehitysehdotukset 42
5.4 Oma prosessi 43
LÄHTEET 45

KUVALUETTELO

LIITTEET

Liite 1. Nähtävyyssanasto

Liite 2. Retkeilysanasto

1 JOHDANTO

Työn johdanto on jaettu kolmeen osaan. Aluksi kerrotaan monikielisen käännössanataulukon luomisen lähtökohdista: idean kehittelystä ja rajauksesta, toteutustavasta sekä työn suhteesta aikaisempiin tutkimuksiin. Toimeksiantajan esittelyssä ilmenevät työhön kohdistuneet toiveet ja tarpeet. Viimeisessä osiossa määritellyt tutkimuskysymykset pyrittiin huomioimaan työtä tehdessä, jotta produktista tulisi toimeksiannon mukainen.

Työn lähtökohdat

Opastus- tai asiakaspalvelutilanteessa tulijoiden kielen osaaminen voi olla osa asiakaspalvelua ja antaa hyvän ensivaikutelman. Oman toimialan tuotteista vieraalla kielellä kertominen voi olla helppoa, mutta mikäli ulkomaalainen turisti kysyy tietoja toisesta matkailukohteesta, voi näiden yrityksen toimialueen ulkopuolisten sanojen muistaminen tuottaa haasteita (Tigerstedt 2017). Opinnäytetyöhöni idean antanut Mustila Viinin yrittäjä Tigerstedt on siten huomannut tarpeen käännöstaulukolle, josta vieraskielisiä sanoja voisi tällaisessa tilanteessa tarkistaa. Sen sijaan toisen elintarvikealan yrittäjän (2017) mukaan tarvetta neuvomiseen tai paikkojen vieraskielisten nimien osaamiseen ei ole ollut, sillä turistit liikkuvat yleensä pienellä alueella, ovat suunnitelleet vierailukohteensa valmiiksi tai kommunikointi onnistuu jollain yhteisellä kielellä tai tulkin avulla.

Todettuani, että sanasto ei kohdistuisi suoraan elintarvikeyrityksille, piti idealle löytää ulkopuolinen toimeksiantaja. Työn toimeksiantajalle, Repovesikeskukselle, asian esitteli Tigerstedt, jonka yritys on yksi Repovesikeskukseen kuuluvista palvelujen tuottajista. Majoitus- ja ohjelmapalveluja välittävällä Repovesikeskuksella olikin tarve laajaan sanastoon eri toimijoiden avuksi. Sanaston sisältö rajattiin kuitenkin kahteen aihealueeseen: Kymenlaakson alueen päämatkailukohteisiin sekä nuotioympäristöön liittyviin aktiviteetteihin. Näiden kahden erillisen sanaston kielet (suomi, englanti, saksa, venäjä ja ruotsi) valittiin Kymenlaakson suurimpien matkailijaryhmien kansallisuuden mukaan.

Työ perustuu Excel-taulukon riveillä oleviin käännöskokonaisuuksiin. Nähtävyyssanastossa matkakohteiden vieraskielisiä nimiä seuraa useita ydinsanoja tai sanapareja, joiden avulla kohdetta voi kuvailla (mikä kohde, mitä tarkoittaa, mitä tehdään). Retkeilysanastossa ei ole tällaisia usean rivin kokonaisuuksia, vaan sanoille on annettu määritteitä (esim. metsä ja aktiviteetti). Avainsanat ja fraasit on ryhmitelty eri sijainnin mukaan (nähtävyyssanasto) tai teemoittain (retkeilysanasto). Työ ei sisällä käsitekaavioita ja käsitteiden käyttötarkoituksen määritelmiä. Sen sijaan sanasto toimii valmiiden vieraskielisten sanojen termipankkina.

Kulttuurienvälisen viestinnän eroja näkee parhaimmillaan silloin, kun tarkastelee, millaisia ratkaisuja käännöksissä on tehty. Kääntäminen tarkoittaa lähtötekstin muotoilemista uudella tavalla eri kielelle tai eri tyylille (House 2009, 3–4). House viittaa esimerkeissään lähinnä kaunokirjallisuuden kääntämiseen. Tekstien kääntäminen voi kuitenkin kohdistua myös asiateksteihin (Jänis 2010, 18). Housen (2009, 29–30) mukaan kielten vastaavuus tarkoittaa, että käännökset viestivät samaa asiaa, mutta ulkonäöllisesti ja rakenteellisesti ne eivät välttämättä muistuta toisiaan.

Tässä tutkimuksessa käännöshakemiston luominen oli kääntämistä siinä mielessä, että yksittäisille suomenkielisille sanoille etsittiin paperisista ja sähköisistä lähteistä vieraskielisiä vastineita, jotka mahdollisimman tarkasti ja informatiivisesti kuvaisivat samaa asiaa. Asiakaspalvelutilanteessa turisti saattaa nähdä vain sanalistan eikä tällöin ole mahdollista käyttää elekieltä kuten oikeassa ympäristössä. Saman asian voi kuitenkin ilmaista hieman eri sanoin eri kielillä. Jotta vieraskielinen turisti ymmärtäisi hänelle näytetyt sanat, käännösten tekijäksi tarvitaan henkilö, joka ymmärtää molemmilla kielillä sanojen merkityksen ja tietää, millainen sana asiayhteyteen sopii. Siksi käännökset tarkastettiin kunkin kielen osalta suomen kieltä ja kyseistä vierasta kieltä osaavalla henkilöllä.

Tigerstedtin (2017) mukaan ravintolapuolella on aikaisemmin tehty samalla periaatteella taulukko eri kielillä paperimuotoon. Vainio (2017) arvelee, että Kouvolan matkailuun on tehty sanastoja lähinnä venäjäksi. On myös julkaistu sähköisiä sa-

nakirjapalveluita puheentunnistuksen tai fraasien muodossa (ks. Helsingin yliopisto 2014). Täysin vastaavanlaista tuotosta, joka kokoaisi päämatkailukohteiden vieraskielisiä nimiä ja avainsanoja yhteen taulukkoon, ei ole tiettävästi tehty Kouvolan matkailuun. Sanaston laatiminen oli minulle mielenkiintoinen projekti, sillä olen kiinnostunut vieraista kielistä ja opiskellut työssä tarvitsemiani kieliä.

Toimeksiantajan ja toimeksiannon esittely

Repovesikeskus on Pohjois-Kymenlaaksossa toimiva palvelukeskus, joka välittää yrityksille, ryhmille ja yksityishenkilöille lähialueen yhteistyökumppaneidensa majoitus- ja ohjelmapalveluja sekä suunnittelee niistä yksilöityjä matkailukokonaisuuksia. Yrityksen kautta palveluja voi keskitetysti varata puhelimitse tai verkossa Kouvolan alueen aktiviteetteihin. (Repovesikeskus 2017; Repovesikeskus vie luontoon 2017.) Esimerkkeinä palveluista ovat majapaikan varaaminen maaseudulta, retkille ilmoittautuminen, opaspalvelut sekä ravintolapalvelut (Sairo 2015).

Repovesikeskuksen kautta paikalliset majoitusyrittäjät/ohjelmapalveluyrittäjät sekä mahdollisesti varauspalveluhenkilöt saavat taulukot käyttöönsä. Repovesikeskuksen toiminta perustuu laajaan yhteistyöverkostoon: toimijoita on yli 20 Kouvolan seudulla (Niskala 2017a). Näiden yrittäjien lisäksi taulukon toinen käyttäjäryhmä on Repovesikeskuksen oppaat. Repovesikeskuksen opastoiminta keskittyy luontoaktiviteetteihin sekä maalla että vesillä. Toiminnassa keskeistä ovat retket kansallispuistoissa tai luonnonsuojelualueilla, melonta- ja kalastusretket sekä erilaiset luontokurssit. Matkoja järjestetään esimerkiksi Repoveden kansallispuistossa, Verlassa, Heisanharjun ja Hiidenvuoren luonnonsuojelualueilla sekä Mustila Viinin ja Arboretumin alueella. (Repovesikeskuksen ilmaisesite). Retkiin sisältyy paljon aktiviteetteja.

Retkillä on usein myös ulkomaalaisia turisteja. Niskalan (2017b) mukaan haasteellisia tilanteita on syntynyt turistien kanssa lähinnä silloin, kun oppailla ja turisteilla ei ole ollut yhteistä kieltä. Käännöksen näyttäminen taulukosta esimerkiksi saksaa ja venäjää osaaville turisteille olisi auttanut tilanteessa, jossa englanti on

ollut molemmille ns. vieras kieli. Harvoin yhteinen kieli on saattanut löytyä latinasta. Tulkin tarve on Repovesikeskuksessa vähäistä, mutta saattaa lisääntyä, jos ryhmiä saadaan lisää Kaukoidästä. Tulkit tulevat tällöin ryhmän mukana ja käyttökielenä on englanti. Aikaisemmin oppaiden käytössä on ollut paperiversiona suomi–englanti-sanasto eläimistä ja kasveista. Sitä on kuitenkin käytetty vähän opaskierroksilla.

Sanaston käyttötarkoitus selvitettiin puhelimitse toimeksiantajan kanssa. Aihe oli esitelty tätä ennen kokouksessa. Tavoitteena oli laatia sellaiset sanastot, joista tiedon etsiminen on helppoa ja joita voidaan tarvittaessa päivittää. Niskalan (2017b) mukaan osa asiakkaista on lukenut mielellään paperista versiota. Sähköinen sanasto kuitenkin hyödyttää suurempaa joukkoa toimiessaan yrittäjien ”työkaluna”, pelkistettynä tietokantana, vaikka yrittäjistä joku pitäisikin enemmän paperiversiosta. Siksi taulukko päätettiin toteuttaa Excelissä, josta asiasanojen kopiointi onnistuisi myöhemminkin esimerkiksi paperisia materiaaleja tehdessä.

Tarkoituksena oli, että nähtävyystaulukon avulla turisteille pystytään kuvailemaan muutamalla sanalla, mikä kohde on ja mitä siellä tehdään. Retkeilysanaston tarkoituksena on olla helposti käytettävissä myös toimiston ulkopuolella retkillä. Sanaston voi esimerkiksi ladata ilman internet-yhteyttä toimivaan pilvipalveluun, kuten Google Driveen. Kyseisellä palvelulla sanasto on tallessa palvelimella ja sitä voi tarkastella esimerkiksi älypuhelimella. Tämän projektin jälkeisenä toiveena on saada käyttöön varsinainen mobiilisovellus, josta sanat näkee helpommin.

Työn ongelman määrittely

Toiminnallisessa opinnäytetyössä ei ole varsinaista tutkimusongelmaa, jota lähestytään tekemällä selvitys. Työni ”asiaongelma” (Vilkka & Airaksinen 2003, 58) oli luoda sanasto, joka palvelisi parhaiten kohderyhmää sekä hyvänä käyttökokemuksena (tiedon löytäminen helposti, luokittelun selkeys, päivitettävyys) että sisällöllisesti (asiasanat, ryhmittely ja kielet). Ongelmaa lähestyttiin seuraavien neljän kysymyksen avulla:

- Mikä olisi paras tekninen tapa toteuttaa sanasto?
- Millä tarkkuudella matkailukohteita ja luontoaktiviteetteja on kuvailtava?
- Millaisia vieraskielisiä asiasanoja markkinoinnissa on käytetty aikaisemmin?
- Mistä maista turisteja saapuu, eli millainen on kielitaidon tarve Kymenlaaksossa?

2 MATKAILU KYMENLAAKSOSSA

Kymenlaakson maakunta muodostuu Haminan, Kotkan ja Kouvolan kaupungeista sekä Iitin, Miehikkälän, Pyhtään ja Virolahden kunnista. Matkailun kannalta tärkeimpiä ovat luontokohteet Pohjois-Kymenlaaksossa sekä saaristot Itäisellä Suomenlahdella. (Kymenlaakson Liitto 2017; Kymenlaakson Liitto 2014, 8, 24.) Orimuksen (2016) mukaan Kymenlaakson tunnettuutta pitäisi parantaa kansallisellakin tasolla, sillä matkailulla on työllistävä vaikutus. Matkailijaa kiinnostaa ensisijassa palvelut ja nähtävyydet – yksittäisen kunnan tai kaupungin imago korostuu lähinnä paikallisissa lyhytkestoisissa tapahtumissa. (Orimus 2016.) Kymenlaakson vahvuuksina pidetään vesistöaluetta (sisävesistö, Kymijoki ja meri), hyvää sijaintia pääkaupunkiseutuun nähden sekä ainutlaatuisia vierailukohteita. Tarkoitus on saada Kymenlaaksolle vastaavanlainen imago kuin Helsingillä, Lapilla ja Saimaalla. (Matkailuyrittäjät tiedottavat… s.a.)

Kymenlaakson maakunnassa on useita tunnettuja matkakohteita. Kouvolan kohteita ovat Repoveden kansallispuisto, Mustila Arboretumin metsäpuisto, Tykkimäen huvipuisto sekä Unescon maailmanperintökohteeksi nimetty Verlan tehdasmuseo (Niskala 2017b). Repoveden kansallispuisto on maakunnan kolmesta kansallispuistosta suosituin (Kymenlaakson Liitto 2014, 8). Kaksi muuta kansallispuistoa ovat Pyhtäällä sijaitseva Valkmusan kansallispuisto sekä Itäisen Suomenlahden kansallispuisto Kotkassa (Metsähallitus 2017). Kotkan tunnetuimmat matkailukohteet ovat Sapokan vesipuisto, Merikeskus Vellamo sekä akvaariotalo Maretarium (Niskala 2017b). Kotkan matkailukeskuksen mukaan merikeskus Vellamo ja Langinkosken kalastusmuseo houkuttelevat eniten vierailijoita. Haminassa sen sijaan museot ja kirkot kiinnostavat turisteja. (Yle Kymenlaakso 2009.)

Kymenlaaksossa vierailevien ihmisten kansallisuuksien selvittäminen on tärkeää, jotta matkailuyrittäjät osaavat varautua erikielisin palveluin. Esimerkiksi maailmanperintökohde Verlaan saapuu enimmäkseen suomen-, englannin-, saksan- ja venäjänkielisiä matkailijoita. (VisitKouvola 2016.) Vuoden 2015 koko Suomen tilastoissa kärkimaat yöpyjien joukossa olivat Venäjä, Ruotsi, Saksa ja Iso-Britannia. 33 % tapauksista oli lomamatkoja. (Matkailu lukuina 2015). Niskalan (2017b) mukaan englanti on käyttökielenä selvästi tärkein. Sitä seuraavat järjestyksessä saksa, venäjä ja ruotsi. Nämä kielet valikoitiin työhön kyseisen tarpeen perusteella. Ruotsinkielisiä turisteja on lähinnä Etelä-Kymenlaaksossa.

Matkailun trendeinä voidaan nähdä lähimatkailun yleistyminen sekä edullisten elämysten etsiminen (Kymenlaakson liitto 2014, 20). Kymenlaaksossa suurinta joukkoa edustavat suomalaiset turistit. Vaikka venäläisten matkailijoiden määrä on supistunut, kiinnostus erityisesti saksankielisessä Keski-Euroopassa on lisääntynyt. Majoituspalveluissa saksalaisturistien määrän kasvua oli 30 % vuonna 2015. (Pisto 2016.) Saksaan markkinoidaan erityisesti paikallista luontoa ja ulkoiluaktiviteettimahdollisuuksia. Erilaisia turistiryhmiä ovat ”kiertomatkailijat, mökkilomailijat ja aktiviteettimatkailijat”. (Pisto 2016, Kullan mukaan.) Sekä Niskalan (2017b) että Vainion (2017) mukaan kiinnostus on lisääntynyt saksankielisessä Keski-Euroopassa ja alue on nyt markkinoinnin kohteena.

Myös Lappeenrannan lentokentän uudistuksen odotetaan lisäävän Kymenlaaksoon saapuvien keskieurooppalaisten turistien määrää. Lentokenttä sijaitsee lyhyen ajomatkan päässä Kotkan ja Haminan matkakohteista. Keskieurooppalaisista matkailijoista suunnitellaan uutta asiakasryhmää nykyisten suomalaisten ja venäläisten matkailijoiden lisäksi. Lentokentän ja matkailuyrittäjien yhteistyö on tärkeää, jotta matkustajaliikenteen tavoitteet toteutuisivat. Esimerkiksi Saimaan aluetta on tarkoitus markkinoida Saksaan, Hollantiin ja Sveitsiin, sillä alueen palvelujen pitää ensin herättää kiinnostusta matkanjärjestäjissä. (Tanskanen 2016.) Kouvola Innovationin vuoden 2015 alussa alkaneen hankkeen ”Kymenlaakson asiakaslähtöinen matkailuviestintä ja sisällöntuotanto” tavoitteena olikin parantaa mukana olevien yritysten ulkomaanvalmiuksia koulutusten muodossa sekä luoda suhteita matkanjärjestäjiin. Hanke päättyy kesäkuussa 2017. (Kulla s.a.)

3 SANASTOTYÖN VAIHEITA

Tässä luvussa esitellään teoriaa erilaisista hakuteoksista (3.1), sanastoprojektin suunnittelusta (3.2) sekä ominaisuuksista, jotka tekevät tuotteesta erityisesti mobiilikäyttöön soveltuvan (3.3). Lisäksi esitellään teoriaa käännösvastineiden valitsemisesta (3.4), mikä liittyy juuri monikieliseen sanastotyöhön.

Produktin nimeäminen ja teorian valitseminen oli haasteellista, sillä yksikielisten sanastojen yhteydessä puhutaan yleensä käsitekaavioista ja käytettävyystestaus liitetään yleensä verkkosivujen testaukseen. Teoriaa oli siten sovellettava työhön paljon. Tuotoksesta voi esimerkiksi käyttää nimityksiä monikielinen käännössanataulukko, monikielinen sanasto tai käännöshakemisto. Työn toteutustavassa on yhtenäisyyksiä sekä käännöstieteiden että tietotekniikan opintoihin. Tietokantoja on käsitelty etenkin tietotekniikan tai tietojenkäsittelyn lopputöissä, sanastotyötä käännöstieteiden koulutusohjelmien lopputöissä.

3.1 Erilaisia hakuteoksia

Vehmas-Lehto (2005, 95) toteaa, että tieteenaloilla on teoreettisemman suuntauksen lisäksi aina myös käytännöllisempää tutkimusta. Tästä kirjailijan sanoin soveltavasta tutkimuksesta esimerkkinä ovat tuotoksen, kuten sanastojen tai ”termipankkien”, tekeminen. Sanastokeskuksen (s.a.) määritelmän mukaan sanastossa yksi kokonaisuus koostuu käsitteestä, jolle on annettu nimityksiä (termit) ja jonka sisältöä kuvaillaan erilaisin määritelmin. Käsitteiden välisiä yhteyksiä hahmotetaan myös erilaisten käsitekaavioiden avulla. Sanastot lisäksi liittyvät aina jonkin alan erikoissanastoon (esimerkiksi tietotekniikka, opetushallinto, lääketiede yms.). Perinteisellä sanastotyöllä viittaan kuvassa 1 (s. 13) näkyvään tapaan selittää ja jäsentää käsitteitä.

57
sanastotyö; terminologinen työ
sv terminologiarbete *n*; terminologiskt arbete *n*
en terminology work
fr travail *m* terminologique

työ, johon kuuluu tietyn *erikoisalan käsitteitä* ja niiden *nimityksiä* koskevan tiedon systemaattinen kerääminen, analysointi, kuvaaminen ja esittäminen

Sanastotyö perustuu *terminologiaan (2)* ja koostuu usein monista työvaiheista, joita ovat esimerkiksi *sanastus*, *käsiteanalyysi*, *määritelmien* kirjoittaminen, sopivien nimitysten valinta ja *termistön* esittäminen *terminologisena sanastona* tai *termitietokantana*.

arbete som innebär att man på ett systematiskt sätt samlar, analyserar, beskriver och presenterar ett visst *fackområdes begrepp* och deras *benämningar*

Terminologiarbete baseras på *terminologiläran* och omfattar många olika delmoment: *excerpering*, *begreppsanalys*, definitionsskrivning, val av lämpliga benämningar, presentation av *terminologi* (1) i *terminologiska ordlistor* och *termdatabaser* m.m.

58
sanastus
sv excerpering
en term excerption
fr dépouillement *m* terminologique

sanastotyön osa, jossa *korpuksesta* poimitaan olennaista *terminologista tietoa*

Sanastuksessa kerätään erityisesti *termejä* ja *määritelmiä*.

del av *terminologiarbete* som innebär att man söker igenom en *korpus* och lyfter ut relevanta *terminologiska data* ur denna

Vid excerpering är det särskilt *termer* och *definitioner* man försöker belägga.

Kuva 1. Esimerkki sanastojen rakenteesta (Sanastokeskus TSK 2006, 31)

Kuvassa 1 on kaksi esimerkkiä terminologian sanastossa määritellyistä käsitteistä. Sanakirjoissa on erikoismerkkejä kuvaamassa sanojen yleisyyttä tai käyttöyhteyksiä. Monikielisissä sanastoissa erikieliset sanat ovat allekkain ja käsitteen ensimmäinen kieli on yleensä sama kuin määritelmienkin kieli. Kudashevin (2013, 25) mukaan yksi erityinen piirre erottaa sanakirjat muista hakuteoksista: sanakirjan määritysten avulla käyttäjä tietää, miten käsitteitä tulee tulkita, käyttää ja korvata. Siten sanakirjat on yleensä tarkoitettu avuksi samankielisten tai erikieltenvälisten tekstien luomiseen tai ymmärtämiseen.

Sanakirjatyötä käsitteleviä lähteitä käytetään tässä työssä soveltavasti, sillä oman työni rakenne on erilainen: sanat liittyvät samaan aihepiiriin, mutta niiden käyttötarkoitusta ei analysoida. Tuotokseni rakenne poikkeaa perinteisestä sanakirjan rakenteesta myös ulkoisin tekijöin: Kudashevin (2013, 24) sanakirjateoksen osiin voi kuulua muun muassa johdanto, hakemisto ja liitteitä.

Hakuteokset sen sijaan toimivat paikkana, josta voi etsiä nopeasti yksittäistä tai yleistä tietoa (Aalto-yliopisto 2017). Sekä tietokannat että laskentataulukot näyttävät ulkonäöltään samanlaisilta: ne perustuvat taulukkorakenteeseen, jossa vaakatasossa riveille muodostuu kokonaisuuksia, kun pystysuorien sarakkeiden tietoja täydennetään. Yleensä ensimmäisessä sarakkeessa on jokin määritelmä, joka yksilöi tietorivit. Tietokantaohjelmistossa yksilöivä tunniste on yleensä ”ID”. Riveistä käytetään nimitystä tietue, sarakkeista kenttä. Eri muodossa (esimerkiksi luetteloissa tai laskentataulukoissa) olevaa tietoa voidaan koota ja lajitella sähköisiin tietokantoihin, mikäli kohdennettujen hakujen tarve lisääntyy tai tietoa on yhtenäistettävä. (Microsoft 2017c.) Excelissä kirjoitetaan ”soluihin”.

Toimeksiantajan toiveena oli saada sanastosta mahdollisimman helposti päivitettävä. Myös tiedon hakemisen olisi oltava helppoa. Toteutustavaksi ehdotettiin Microsoft Exceliä, jota päätin vertailla Microsoft Accessin ja LibreOffice Basen toimintaperiaatteisiin, saatavuuteen ja käytettävyyteen (taulukko 1), sillä Excel mielletään yleensä numeerisen tiedon käsittelyyn. Exceliä ja Accessia testasin käytännössä, LibreOfficesta etsin tietoa Internetistä. LibreOfficen toimisto-ohjelmat ovat Excelin ja Accessin kaltaisia (ks. LibreOffice 2017b).

Taulukko 1. Tietokannan tekoon soveltuvien ohjelmistojen vertailu

	Microsoft Excel	Microsoft Access	LibreOffice Base
Ohjelmistotyyppi	Laskentataulukko-ohjelma	Tietokantaohjelma	Tietokantaohjelma
Tiedon muoto taulukoissa	Numeerinen Teksti	Numeerinen Teksti	Numeerinen Teksti
Käyttötarkoitukset	Funktioiden tekeminen ja laskutoimitukset	Aineistojen ja datan käsittely (esim. tilaustenkäsittely)	Aineiston ja datan käsittely
Hakutoiminnot	Yksittäiset kentät Etsi-toiminto	Yksittäiset kentät Viiteavain tietokantojen välillä	Yksittäiset kentät Viiteavain tietokantojen välillä
Saatavuus	Maksullinen, kuuluu MS Officen perus-pakettiin	Maksullinen lisenssi, sisältyy vain MS Officen Enterprise ja Professional - versioihin	Vapaan ja avoimen lähdekoodin ohjelmisto
Versiot	Excel 2016, 2013, 2010, 2007	Access 2016, 2013, 2010, 2007, 2003	12 versiota (LibreOffice)
Keskinäinen yhteensopivuus	MS Access, LibreOffice	MS Excel, LibreOffice	MS Access ja Excel
Mobiilikäyttö	Excel-mobiilisovellus	Access-mobiilisovellus	LibreOffice Portable -sovellus

Taulukon 1 tiedot perustuvat ohjelmistontarjoajien verkkosivuilla listattuihin ominaisuuksiin (ks. LibreOffice 2017a; Microsoft 2017a; Microsoft 2017b). Taulukosta käy ilmi, että vaikka ohjelmistotyypit ovat erilaisia, ne noudattavat saamaa logiikkaa: tietoa voi syöttää ja muokata samanlaisessa muodossa ja dataan voidaan kohdistaa hakuja. Taulukkojen perusrakenne on samanlainen, vaikka tietokantaohjelmissa on kaksi muokkausnäkymää, joista yhteen syötetään tietoa ja toisessa suunnitellaan taulukon ulkonäköä. Perustoimintoineen molemmat ohjelmistotyypit sopivat hyvin tiedon tallentamisen alustaksi, vaikka mitään lisäominaisuuksia ei käytettäisi.

Ohjelmistot eroavat siis lähinnä niiden saatavuudessa, minkä takia Excelin käyttö työn toteutukseen on perusteltua. Taulukon käyttäjien ei voi olettaa hankkivan maksullista lisenssiä, joka tarvitaan Accessin käyttöön. Sen sijaan Microsoftin perusohjelmistoihin kuuluva Excel on useimmissa toimistoissa jo käytössä. Työssä ei myöskään ole tarpeen yhdistää useita tietokantoja, minkä Access ja Base mahdollistavat. Kaikki kolme ohjelmistoa ovat yhteensopivia, joten valmista taulukkoa voidaan kuitenkin lukea ja tallentaa eri muodoissa.

3.2 Käyttäjälähtöisen sanastoprojektin suunnittelu

Vehmas-Lehdon (2005, 100) kuvaamien työvaiheiden perusteella sanastotyön toteuttaminen on monivaiheinen suunnittelu-, selvitys- ja luontityö. Sanastoprojektilla viittaan työhön, jossa eri lähteistä hankitaan materiaalia, jota sitten analysoidaan ja tuloksista luodaan tuotos. Vehmas-Lehtoa mukaillen, tähän opinnäytetyöhön soveltuvat vaiheet ovat sisällön suunnittelu, termien etsiminen erilaisista tekstilähteistä, valintojen analysointi ja raportointi, sanaston luonnostelu, käännösten tarkastuttaminen asiantuntijoilla sekä lopullisen tuotoksen tekeminen.

Kudashev (2013) painottaa tarkkaa suunnittelua, sillä sanakirjaprojekti voi helposti viivästyä. Kudashev kuvaa sanakirjan tekijää nimellä leksikografi, jolla on päävastuu projektin tekemisestä. Projektin kokonaisuuteen vaikuttaa joko suoraan tai välillisesti suuri joukko ihmisiä. Nämä voidaan jakaa neljään osaan: projektin toteutuksen mahdollistajiin, materiaalin antajiin, tuotoksen käyttäjiin sekä

”välillisiin edunsaajiin”. Projektin toteuttamisessa mukana ovat leksikografin lisäksi jokin ulkopuolinen taho (esimerkiksi toimeksiantaja tai rahoittaja) sekä erillinen toimeenpaneva ryhmä. Välilliset edunsaajat ovat sanakirjan kohderyhmää yleisluontoisempia, kuten yhteiskunta tai työyhteisö. Sanakirjan käyttäjät voidaan jaotella ensisijaisiin ja toissijaisiin. (Kudashev 2013, 21–34.)

Suunnitteluvaihe voi jatkua samanaikaisesti muiden vaiheiden kanssa, mikäli sanaston aihe on tuntemattomampi. Sanasto pitää rajata koskemaan jotain aihealuetta. Laajan aineiston luominen on sitä vaikeampaa, mitä tarkempaa kuvailu on. Käyttäjän tunteminen on tärkeää, jotta tuotokseen osataan valita oikeat termit. Kudashev (2013, 28) suosittelee käyttäjäselvityksen tekemistä ainakin tärkeimmille kohderyhmille. Oman selvityksen tekeminen on kannattavampaa kuin valmiiden tutkimusten soveltaminen. Sanakirjankäyttäjien tarpeet liittyvät kahteen osaan: tiedon löytämiseen jotain tarkoitusta varten sekä tiedonsaannin välineeseen. Sanakirjan luominen toimeksiantona edellyttääkin tietoa siitä, mihin tarkoitukseen ja missä muodossa palvelu halutaan. (Kudashev 2013, 27.)

Sanakirjat suunnitellaan usein kielen opiskelijoille tai kääntäjille. Työn suunnittelu on tärkeää, jotta tiedettäisiin, kuinka laaja sanaston tulee olla. Toinen valinta koskee sanojen järjestämistä joko teemoittain tai aakkostaen. Kielen opiskelijoille pitää antaa paljon tietoa aihepiireittäin; asiantuntijoille riittää usein vähempi tieto aakkosjärjestyksessä. (Kudashev 2013, 22.) Aakkosjärjestys helpottaa tiedon löytämistä ja sopii tuotoksiin, joissa ei kuvata asioiden välisiä suhteita. Teemoittain luokittelu taas voi olla ongelmallista, sillä käyttäjän pitää silloin tietää, mistä ryhmästä sanoja tulee etsiä. (Mts. 28.)

Vehmas-Lehto (2005, 97, 103) toteaa, että Sanastokeskuksen periaatteet sopivat paremmin asiantuntijoiden kuin opiskelijoiden käyttöön. Tätä hän perustelee normatiivisuuden ja deskriptiivisyyden käsitteillä. Myös Kotimaisten kielten keskus (Kielitoimiston sanakirja 2017) liittää normatiivisuuden ja deskriptiivisyyden käsitteet sanakirjoihin ja tutkimukseen. Verkkosanakirjassa normatiivinen määritellään seuraavasti: ”normina oleva, ohjeita antava, ohjeellinen”. Deskriptiivinen tarkoittaa samaa kuin ”kuvaileva”.

Sanasto voidaan luokitella normatiiviseksi, mikäli se sisältää yleisesti hyväksyttyjä erikoisalan termejä, käyttäjinä ovat asiantuntijat ja sanasto on laadittu yhteistyössä heidän kanssaan. Grönrosin (2013, 35) mukaan termien valintaa ohjaillaan, sillä tavoitteena on, että erikoissanasto otetaan yleiseen käyttöön. Tällaisen sanaston luomisessa korostuvat käsitteiden rajaukset ja perustelut. Monen asiantuntijan mukaan (Kudashev 2013, 30) käyttäjät usein uskovat saavansa avun sanakirjan määritelmistä oman kieliongelmansa ratkaisuun. Jos sanojen tavoitteena ei ole toimia normina vaan olla käytännönläheisiä, kannattaa valita yleisesti tunnettuja termejä (Vehmas-Lehto 2005, 107).

3.3 Hyvä sähköisen palvelun käyttökokemus

Käytettävyyden käsite esiintyy usein verkkosivujen ja -palvelujen suunnittelun ja arvioimisen yhteydessä. Sinkkosen ym. (2009, 12) menetelmiä voi kuitenkin soveltaa myös muihin tuotteisiin ja palveluihin. Hyvä käytettävyys liittyy tuotteen laatutekijöihin: tuote on tehokas, mikäli sen käyttäminen onnistuu ensikertalaiselta. Siitä puhutaan arkikielessä helppokäyttöisyytenä ja opittavuutena. (Sinkkonen ym. 2009, 18–22.) Käyttökokemuksen taso riippuu paitsi tuotteen teknisistä ominaisuuksista, myös käyttötilanteeseen vaikuttavista ulkoisista tekijöistä ja käyttäjän toiveista. Kuvassa 2 on esitelty sellaisia ominaisuuksia, jotka tekevät palvelusta hyvän käytettävyydeltään ja käyttökokemukseltaan.

Kuva 2. Hyvän palvelun ominaisuuksia (Sinkkonen ym. 2009, 22)

Palveluun tulevien osa-alueiden testauksen ja korjauksen jälkeen saadaan kuvassa 2 esitellyt ominaisuudet. Ne takaavat hyvän käytettävyyden ja käyttökokemuksen. Osa-alueiksi voidaan erottaa sisällön, toimintojen ja ulkoasun ominaisuuksia.

Lukemisen sujuvuutta auttavat helppo silmäiltävyys, helppolukuisuus ja ymmärrettävyys, käytettävyys, kiinnostavuus ja merkityksellisyys sekä houkuttelevuus. Eyetracking-tutkimukset, joissa havainnoidaan silmien liikkeitä erilaisissa tutkimustilanteissa, ovat osoittaneet asiasisällön valitsemisen ja tiedon sommittelun tärkeyden: nopealla vilkaisulla pitäisi löytää tarvittava tieto. Näin silmäillessä katse kohdistuu yleensä otsikoihin, lihavointeihin ja linkkeihin. Kappaleista luetaan yleensä vain alku. Suunnittelijan tulisi kuitenkin käyttää mainittuja tehokeinoja kohtuudella. (Nielsen & Budiu 2012, 25; Sinkkonen ym. 2009, 258–261.)

Mobiililaitteiden käytettävyydestä tehtyjen tutkimusten (Nielsen & Budiu 2012) tulokset hyödyttävät lähinnä mobiilisovellusten suunnittelijoita. Mobiililaitteilla tarkoitetaan tässä kannettavia laitteita, kuten älypuhelimia ja tabletteja, joissa on kosketusnäyttö. Tutkimukset ovat kuitenkin paljastaneet monia eroavuuksia tietokoneella ja mobiililaitteella aineistoa käsitellessä esimerkiksi sen suhteen, kuinka paljon aineistosta on yhtä aikaa näkyvillä, millainen merkitys fontilla on ja käytetäänkö sormea vai hiirtä. Esimerkiksi nämä tekevät mobiililaitteella sisällön ymmärtämisestä kaksi kertaa hankalampaa. Elektronisten laitteiden käyttämisessä on huomioitava, että näyttöjä on monen kokoisia, laitteiden välillä on eroja suoritustehossa ja lukeminen on 25 % hitaampaa näytöltä kuin paperilta (Sinkkonen ym. 2009, 258).

On tärkeää suunnitella taulukon teksteistä lyhyitä ja yksinkertaisia, sillä mobiililaitteen käyttäjä ei yleensä hahmota heti koko aineiston laajuutta. Selkeillä sanavalinnoilla voi vähentää tarvetta selata näyttöä edestakaisin. Pienet otsikot auttavat aineiston selailussa. (Nielsen & Budiu 2012, 23, 112, 121.) Osa taulukosta on nimittäin aina näkymättömissä mobiililaitteella tarkasteltaessa, eikä näkymää ole mahdollista silmäillä samalla tavalla kuin tietokoneen näyttöä. Laitteen sivupalkkien takia Excel-taulukon tiedoista voi nähdä mobiililaitetta käytettäessä 13 riviä

vähemmän (mts. 57). Tietokoneella eri kohtien tarkastelu on vaivattomampaa, sillä sivustoa ei tarvitse liikuttaa eri suuntiin yhtä paljon (mts. 10, 105). On ongelmallista, mikäli käyttäjä ei heti näe kaikkea sisältöä (Sinkkonen 2009, 261).

3.4 Käännösten tekeminen

Kun on tarkoitus kääntää yksittäisiä sanoja tai sanaliittoja äidinkielelle tai vieraalle kielelle, voidaan puhua kääntäjän vastinetyöstä. Jänis (2010, 71) mainitsee sanataulukon tekemiseen sopivaa teoriaa puhuessaan käännösvastineiden etsimisestä ja muodostamisesta kahden kielen välillä. Käännösvastine on tekstissä (sanakirjassa) se sana tai ilmaisu, joka on valittu korvaamaan lähtökielen sanaa tai ilmaisua. Valittu vastine voi olla joko valmis, käyttöyhteyteen vakiintunut ilmaisu tai itse luotu käännös – ”osittainen tai tilapäinen vastine”. Vehmas-Lehto (2010, 364, 366) ei kuitenkaan pidä vastineita yksiselitteisenä. Hän viittaa eri Sanastokeskuksen palvelujen ohjeistuksiin tilanteessa, jossa kääntäjä ei löydä merkitykseltään samanlaista sanaa jonkin kielen kohdalla. Normatiivinen ohje on ongelmallinen silloin, kun jotain käsitettä ei onnistuta kääntämään toiselle kielelle. Ohjeen mukaan kyseisen käsitteen paikka tulisi jättää tyhjäksi (Vehmas-Lehto 2005, 103).

Vehmas-Lehto (2005, 102) toteaa, että valitut sanat ovat keskenään yhteensopivampia, jos oma äidinkieli on tulokielenä. Jos esimerkiksi suomen kieli on lähtökielenä, muissa käännösvastineissa näkyy tämän kielen vaikutus. Siksi suomen kielestä muihin kieliin kääntäessä projektiin voidaan tarvita sekä suomen kielen osaajia että vieraiden kielten osaajia (mts. 106). Jänis (2010, 115) suosittelee avun pyytämistä kieltä äidinkielenään osaavalta henkilöltä etenkin silloin, kun käännetään omalta äidinkieleltä vieraalle kielelle ja käännökset julkaistaan.

Jänis (2010, 71) huomauttaa, ettei alalla enää päde sama toimintaperiaate kuin nykyisissä käännösohjelmissa on. Ei-ammattilainen voi saman periaatteen mukaisesti ajatella, että korvaamalla lähtökielinen sana sanakirjoista löytyvällä vastineella ja taivuttamalla sanaa tulokieleen sopivaksi saadaan aikaan riittävä käännös. Yksittäisten sanojen kääntämisen sijaan pitäisi kuitenkin kääntää merkityk-

siä. Jäniksen kommentista voi päätellä, että käännösohjelmilla tuotettujen käännösten pätevyys ei välttämättä ole suuri, jos lisäksi on valittu epäpätevä vastine sanakirjan ehdottamista vaihtoehdoista. Vaikka sanakirjat ja käännösohjelmat tarjoavatkin määritelmiä sanojen käytölle, tulkinta ja valinta ovat aina kääntäjällä.

Kääntäjille voi myös olla tarpeen tutkia ”rinnakkaistekstejä”, jos oma sanavarasto on riittämätön tai hakuteoksista ei löydy käännösongelmaan ratkaisua (Vehmas-Lehto 2010, 361). Suunnitteluvaiheessa on huomioitava, mitkä fraasit valitaan, jotta ne olisivat käännettävissä kaikille kielille jokseenkin samalla tavalla. Sanatarkkaa käännöstä ei aina voi tehdä. Vehmas-Lehdon (2005, 99–107) mukaan aihealueen kirjallisuuteen kannattaa tutustua, jotta työhön osaa valita sopivat termit. Sopivia termejä voi etsiä erilaisista teoksista, muun muassa virallisista asiakirjoista, opintoihin liittyvistä teoksista, sanojen hakupalveluista, yksittäisistä tiedonannoista ja henkilöiden lausunnoista.

Sanakirjan laadinnan eli leksikografian periaate on, että kunkin sanakirjan sanan kohdalla selitykset on järjestetty yleisemmästä harvinaisempaan (yleisin vastine – erityisalan vastine – erityismerkitykset). Tämä Jäniksen (2010, 74) esittelemä toimintatapa pätee oletetusti kaikkiin käännössuuntiin, sillä kaksikielisissä sanakirjoissa on sama toimintalogiikka molempien kielten osioissa. Sanakirjan käyttäjän tulisi siis luoda omaan työhön sopiva vastine sanakirjojen ensimmäisiä määritelmiä apuna käyttäen.

4 PRODUKTIN VALMISTAMINEN

Tässä luvussa esitellään produktin valmistamisen vaiheita. Aluksi esitellään erilaisia määritelmiä työn tekotapana olleesta prosessuaalisesta menetelmästä (4.1) sekä lähtökohtia havainnointiin (4.2). Lisäksi kerrotaan, mistä lähteistä vastineita etsittiin, millaisia havaintoja eri verkkosivustojen kieliversioista tehtiin, millaisia eroja havaittiin erilaisten sähköisten sanakirjapalvelujen välillä sekä millaisia kielikohtaisia valintoja tehtiin (4.3). Lopuksi kerrotaan tuotoksen teknisestä toteutuksesta, työn luonnosversioista sekä niiden käytettävyystestauksesta, jonka perusteella työ sai lopullisen muotonsa (4.4).

4.1 Menetelmä ja työtavat

Vilkka & Airaksinen (2003, 9–15, 49) käyttävät kehittävästä, prosessuaalisesta työstä nimitystä toiminnallinen opinnäytetyö. Siinä on aina kaksi osaa: opinnäytetyöraportti sekä jokin konkreettinen tuotos. Suunnittelun, kehityksen ja toteutuksen kohde voi olla esimerkiksi sähköinen dokumentti, tapahtuma tai ohjekirja. Tämä usein erillinen tuotos voidaan liittää osaksi raporttia. Raportin sisältö käsittelee tuotoksen tekemisen vaiheita ja on argumentoiva selvitys siitä, millaisia ratkaisuja on tehty koko prosessin kuluessa. Näin prosessia kuvailevan työn rakenne poikkeaa perinteisestä raportointimallista, jossa menetelmäosuutta seuraavat tutkimuksen tulosten esittäminen ja pohdinta (Airaksinen 2014).

Tutkimusmetodeista käydyn keskustelun ja termien sekoittumisen vuoksi Vilkka (2006, 70–71, 113) kokee tärkeäksi korostaa toiminnallisen tutkimuksen (practice-based thesis) sekä toimintatutkimuksen (action research) eroja. ”Kun käytämme ammattikorkeakoulun erilaisista toiminnallisista ja kehittävistä opinnäytteistä nimitystä toimintatutkimus, emme tee oikeutta toimintatutkimukselle tieteellisenä lähestymistapana”. Metodeista samalla nimellä puhuminen on Vilkan mielestä saattanut johtua käsitteen vakiintumattomasta asemasta korkeakouluissa ja toisaalta toimintatutkimuksen moniselitteisyydestä.

Nimitysten käyttö ei ole yksiselitteistä, koska useissa tutkimusmenetelmissä on samoja piirteitä eivätkä tutkijat edes nimitä kaikki tutkimistapoja menetelmäksi. Kananen (2014, 29) puhuu toimintatutkimuksesta tutkimusstrategiana, jossa käytetään useita tutkimusmenetelmiä. Myös kehittämistutkimus on yksi laadullisen menetelmän monimenetelmäisistä suuntauksista. Heikkinen (2015, 207) kuitenkin mainitsee toimintatutkimuksen yhteydessä Vilkan ja Airaksisen käsitteen, sillä molemmissa tutkimuksissa yhdistetään raportin kirjoittaminen sekä kehittämisen tuloksena syntyvä tuotos. Raportin ja tuotoksen yhdistämisestä on myös käytetty nimitystä kehittämistyö (Liukko 2012).

Vilkka vetää rajan toiminnallisten tutkimusten sekä mielestään vaativampien toimintatutkimusten välille. Hän ei väheksy toiminnallisen tutkimuksen merkittävyyttä, mutta huomauttaa, että laajemman toimintatutkimuksen toteuttamiseen

opinnäytetyönä vaadittaisiin enemmän aikaa ja laajempia resursseja kuin opinnäytetyöprosessissa on yleensä käytettävissä. (Vilkka 2006, 70–72.) Vilkan mukaan tutkimuksen luonteeseen kuuluvat yhteiskunnallisesti vuorovaikutteinen työskentely, suuri vastuu sekä tarkka havainnointi tapahtumapaikoilla. Lisäksi tällaisella kehittävällä tutkimuksella pyritään saamaan aikaan yhteiskunnallista ja tieteellistä hyötyä laajemmalla tasolla. Sen sijaan toiminnallisessa tutkimuksessa pääpaino on opiskelijan osaamisen näyttämisessä, vaikka työ suunnitellaankin työelämälähtöisesti. Toimintatutkimus on käsitteenä mielestäni samankaltainen, sillä se on sosiaalinen prosessi ja sen tavoitteena on muuttaa käytänteitä.

Prosessi on hyvin käytännönläheinen ja vuorovaikutteinen (Airaksinen 2014). Airaksinen lisää, että toiminnallisen työn toteuttaminen perustuu siihen, että tutkija pohtii alan tutkimuksista saatavan tiedon ja käytännön oppimiskokemuksiensa välistä suhdetta. Opintojen ja arkielämän kautta saaduille tiedoille voi siis löytyä tutkimustaustaa. Jos tuotosta on tarkoitus käyttää tietolähteenä, vaaditaan aineistoa keräävältä opinnäytetyön tekijältä erityistä lähdekriittisyyttä (Vilkka & Airaksinen 2003, 53). Raportissa on lisäksi ilmaistava, miten on varmistuttu siitä, että valittujen lähteiden tieto on totuudenmukaista, uutta ja luotettavaa (mts. 53). Jotta prosessi olisi lukijalle selkeä, raportissa voidaan myös kuvata tiedon hankkimisen vaiheita yksityiskohtaisesti (mts. 55). Tekovaiheessa otinkin näyttökuvia erilaisista toteutustavoista ja -vaiheista. Omaa toimintaa kuvatessa on sopivinta käyttää minä-muotoa (Airaksinen 2014; Vilkka & Airaksinen 2003, 112). Kun eri tutkijoiden näkemyksiä esitellään näin raportissa kriittisesti, lukija voi siis tehdä omat johtopäätöksensä tietojen oikeellisuudesta.

Perinteisten kirjallisten tietolähteiden lisäksi tutkija voi hankkia ajankohtaista lisätietoa tarvitsemastaan asiasta tai tarkistaa tiedon oikeellisuuden suoraan asiantuntijoilta kysymällä, ns. konsultaationa. Tiedonkeruun ei siis tarvitse perustua laajaan, laadulliselle menetelmälle tyypilliseen haastatteluun, sillä vapaamuotoiset, pienetkin tiedonannot voivat olla riittäviä. Kohdehenkilöt pitää kuitenkin valita tarkkaan myös toiminnallisessa työssä luotettavuuden takaamiseksi. (Vilkka & Airaksinen 2003, 54, 58, 64.) Konsultaatioiden tavoitteena on tuottaa uutta tietope-

rustaa ”asiaongelman” ratkaisemiseksi eikä vakuuttaa tutkijalle, että aihe on tutkimisen arvoinen (Vilkka & Airaksinen 2003, 60). Työtä varten tietoa saatiin konsultaation periaatteella kahdelta henkilöltä: Kinnon matkailun kehittämispäälliköltä esitejulkaisuista ja matkailun trendeistä sekä toimeksiantajalta Kymenlaakson alueiden matkailijoista ja kielialueista.

4.2 Lähtökohtia havainnointiin

Havainnoinnilla tarkoitetaan yleensä tilannetta, jossa tutkija tarkkailee kohdehenkilöidensä jokapäiväistä käyttäytymistä heidän luonaan ”luonnollisessa ympäristössä”. Tutkija voi osallistua aktiivisesti tutkimuskohteen arkeen tai tarkkailla tilannetta sivusta, jolloin hän voi jo tutkimustilanteessa kirjata havaintoja muistiin. (Hirsjärvi ym. 2009, 212–214.) Havainnoinnista tieteellisen tekevät toiminnan suunnitelmallisuus, järjestelmällisyys sekä kriittinen tarkastelu (Vilkka 2006, 2). Benchmarking viittaa yleensä yritysten välisten käytänteiden vertailemiseen ja analysoimiseen (Finto 2017). Tässä työssä verrataan keskenään aikaisempien käännösratkaisujen tekijöiden sanoja ja apunani olleiden kääntäjien ratkaisuja.

Jos havainnoinnin kohteena on kuvia ja tekstiä, kannattaa tietoa etsiessä pitää Vilkan (2015, 149) mukaan mielessä tutkimuksessa määritellyt tutkimusongelma ja tutkimuskysymykset. Vilkka ehdottaa aineiston analysoimista käyttäen sellaisia kysymyksiä, joiden avulla materiaalista havaitaan tarvittu tieto. Analyysissä tulisi verrata, mitkä ovat olleet materiaalin alkuperäinen julkaisutarkoitus ja taustat sekä mikä on tämänhetkisen havainnoinnin tarkoitus (mts. 146). Materiaalia tutkittaessa on siis oltava lähdekriittinen.

Kohteesta voi saada laajemman käsityksen analysoimalla sitä useasta näkökulmasta. Vilkka (2006, 16) soveltaa esimerkissään Eskola & Suorannan jaottelua tarkkailtavien kohteiden erilaisista ympäristöistä (materiaalinen, taloudellinen, sosiaalinen, kulttuurinen ja semanttinen). Materiaalisuus viittaa huoneen tai tilan rakenteellisiin ratkaisuihin (sijoittelu, esineet), taloudellisuus tulostavoitteisiin, sosiaalisuus ihmisten käyttäytymistä ohjaileviin sääntöihin ja kulttuurisuus kohteen

olemassaolon merkitykseen. Semanttisuus sen sijaan liittyy merkitysten etsimiseen puheesta tai ihmisten tuottamasta tekstimateriaalista. Vilkan mukaan esitteiden analysoiminen voidaan tulkita joko materialistiseksi tai semanttiseksi.

Työssäni olen soveltanut yllä kuvattua semanttisuuden ympäristöä tutkimalla sitä, millaisia sanoja ja sanamuotoja matkakohteista on käytetty erilaisilla verkkosivuilla. Toimeksiantaja antoi ohjeeksi Kymenlaakson matkailukohteista suosituimpien etsimisen. Myöhemmin aihe rajattiin seuraaviin Kymenlaakson päämatkailukohteisiin:

- Tykkimäen huvipuisto (Kouvola)
- Verlan puuhiomo ja pahvitehdas (Kouvola)
- Mustila Arboretum (Kouvola)
- Repoveden kansallispuisto (Kouvola)
- Sapokan vesipuisto (Kotka)
- Merikeskus Vellamo (Kotka)
- Maretarium (Kotka)
- Langinkosken keisarillinen kalastusmaja (Kotka)
- Hamina Bastioni (Hamina)

4.3 Vastineiden etsiminen ja vertailu

4.3.1 Markkinointiesitteet ja verkkosivut

Tutkimuksessa päädyttiin tutkimaan vieraskielisiä ilmauksia sekä paperisista ja sähköisistä esitteistä että Kymenlaakson maakunnan kaupunkien ja kuntien verkkosivuilta. Valmiin materiaalin käyttöä perustellaan sillä, että toimeksiantajan toiveena oli saada taulukkoon yleisesti käytettyjä ja siten kieliopillisesti oikeita sanoja. Tutkimus kohdistui myös seudun matkailuorganisaatioiden koostaman julkisen materiaalin tarkasteluun. Tarkoituksena oli löytää sellaisia avainsanoja, joita voitaisiin käyttää valittujen nähtävyyksien kuvailussa muutamalla sanalla.

Toisen sanaston tarve liittyi retkeilyaktiviteetteihin ja erityisesti ruokailuun nuotioympäristössä. Sanat valittiin tutkimalla, millaisia sanoja aihepiireistä on käytetty esimerkiksi kansallispuistojen sivuilla. Sanastoa löytyi Metsähallituksen julkaisuista, kansallispuistojen esitteistä ja retkeilyoppaista. Esimerkiksi Luontoon.fi-sivustolla on kattava listaus eri aktiviteeteista.

Kymenlaakson maakunnan alueella toimii samoin periaattein kaksi elinkeinojen kehittämisyhtiötä: Kouvola Innovation Oy Kouvolassa (Kinno) sekä Cursor Oy Kotka-Haminan seudulla. Kouvolan kaupungin omistaman Kinnon yksi osa-alue on matkailun kehittäminen ja matkailuyritysten myynninedistäminen. VisitKouvola on Kinnoon kuuluva alueellinen matkailuorganisaatio, joka julkaisee vuosittain uutta suomenkielistä ja vieraskielistä markkinointimateriaalia Kouvolan nähtävyyksistä ja ohjelmapalveluista. (Vainio 2017.) VisitKouvolan esitteitä on saatavilla esimerkiksi Kouvolan rautatieaseman Matkakeskuksessa sekä Kouvolan Innovationin aulassa. Kouvolan ja Kotka-Haminan matkailun verkkosivustoilta esitteet ovat vapaasti ladattavissa tai kotiin tilattavissa.

Tutkimuksessa sekundääriaineistona käytetyt VisitKouvolan paperiset ilmaisesitteet olivat vuosilta 2014 ja 2017 ja ovat saatavissa myös sähköisenä versiona. Uusin esite on monitaitoksinen, ohuempi ja sisältää lähinnä Kouvolan kärkikohteiden kuvailun. Matkailijan tapahtuma- ja nähtävyysesite ”Kouvola & Iitti 2014” on sen sijaan useamman kymmenen sivun pituinen sisältäen myös mainoksia, Kouvolan lähialueen vierailukohteita ja aktiviteetteja eri vuodenaikoina. Vanhempaa esitettä jaettiin suomeksi, englanniksi ja venäjäksi kyseisenä vuonna ammattikorkeakouluni aulassa, mutta versiot eivät olleet keskenään täysin vastaavat. Uudemmat esitteet sain helmikuussa 2017 venäjäksi ja englanniksi Kouvola Innovationin toimistolta. Kotka-Haminan kohteista etsin tietoa matkailuorganisaatio Kaakko135:n verkkosivustolta käytännön syistä.

Materiaaleissa ei ole nähtävillä niiden kääntäjää, mutta oletan, että usein toistuvat ja erityisesti virallisilta sivuilta lähtöisin ilmaukset ovat luotettavia sanoja ja siten päteviä yritysten käyttöön. Sanoja pitäisi kuitenkin valita harkiten omaan työhön, sillä ei voi tietää, ovatko yritykset käyttäneet ristiin toistensa sanoja ja millainen on ollut kääntäjän ammattitaito. Sanojen lähteitä ei ollut mahdollista merkitä tähän työhön näkyville, sillä sanasto perustuu niin laajaan aineistoon. Käännösten tarkastajien avulla varmistettiin kuitenkin sanojen oikeellisuus.

Vastineita etsittiin myös suomenkielisiltä verkkosivustoilta, esimerkiksi nähtävyyksien virallisilta verkkosivuilta, joiden sisältö oli mahdollista vaihtaa eri kieliversioon. Eroavuuksia oli sivustojen kieliversioiden välillä sekä Kymenlaakson maakunnan kuntien ja kaupunkien verkkosivujen matkailuesitteiden tarjonnassa. Kotkan ja Haminan kaupunkien sivut ovat suomeksi, englanniksi ja venäjäksi. Pyhtään kunnan sivut ovat suomeksi, ruotsiksi, englanniksi ja venäjäksi. Sen sijaan Miehikkälän ja Virolahden kuntien sivut ovat vain suomeksi. Kouvolan kaupungin sivuilla on tietoa ruotsiksi nähtävyyksistä, mutta sivustolla ohjataan myös englanninkielisille matkailusivuille. Sivuilta löytyi materiaalia suomeksi, englanniksi, ruotsiksi ja venäjäksi. Materiaalien erikieliset sisällöt olivat osittain vastaavia.

Kielivaihtoehdoista voi päätellä kielitarvetta Kymenlaakson alueella. Vaikka saksankielisen Euroopan turismi on tietojeni perusteella kasvamassa, kaupunkien ja kuntien sivuilla kielen tarve ei vielä näy tai siihen ei ole osattu varautua. Kaikkia esitteitä ei ole saatavilla saksaksi eikä sivuston kielivalintaa ole saksaksi tarjolla. Englanninkieliset versiot ovat kuitenkin aina saatavissa, sillä englanti on matkailuunkin vakiintunut kieli. Millään sivustolla ei ollut esitteitä nähtävyyksistä kaikilla taulukkoon tulevilla kielillä. Useimpien verkkosivujen kielen saa vaihdettua suomeksi, englanniksi ja venäjäksi, mutta saksaksi ja ruotsiksi vain muutamien kohteiden kohdalla. Myös esitteissä yleisimmät kielivaihtoehdot olivat suomi, englanti ja venäjä.

4.3.2 Sanakirjapalvelujen vertailu

Sanat pyrittiin luomaan itse käännösohjelmia apuna käyttäen, jos vastineita ei löytynyt valmiina. Parhaita olivat sellaiset sanakirjat, jotka tarjosivat selityksen sanan käyttöyhteydestä tai lauseita, joissa sanaa oli käytetty. Tällaiset sanakirjat olivat yleensä englanninkielisiä. Käytin yhtäaikaisesti vertaillen erityyppisiä sanakirjoja: perussanan antavia (Sanakirja.org), isomman lauseen kääntämisen mahdollistavia (Google kääntäjä) ja käyttöyhteyden kertovia (WordReference). Taulukossa 2 (s. 27) esitellään muutamien erilaisin periaattein toimivien sähköisten sanakirjapalvelujen ominaisuuksia.

Taulukko 2. Sähköisten sanakirjapalvelujen vertailu

	Toimintaidea	Mihin tarkoitukseen	Saatavuus	Laajuus/Kielet
Google kääntäjä	kääntää sanoja ja lauseita	yleisilmeen saamiseen	vapaasti verkossa	yli 100 kieltä
Sanakirja.org	antaa useamman käännösvaihtoehdon	yksittäisen sanan kääntämiseen	vapaasti verkossa	24 kieltä
Linguee	etsii oikeita käännöksiä, joissa hakusanaa on käytetty	asiayhteyden ja oikeiden käännösten tarkasteluun	vapaasti verkossa	englanti, EU-kielet
Mot Kielikone	aihepiireittäin erikoisalojen sanoja	mm. yksittäisten sanojen kääntämiseen ja oikolukuun	lisenssillä (oppilaitos, koti, työ)	80 sanakirjaa, monia kieliä
Sanastokeskus TSK	koostuu asiantuntijoiden koostamista termisanastoista	teemojen tarkasteluun ja käsitesuhteiden tarkasteluun	verkosta ladattavia, osa maksullisia tilattavia	termeittäin, ei kieliversioina
WordReference	antaa monia esimerkkejä ja esimerkkilauseita	yksittäisten sanojen ja asiayhteyden tarkasteluun	vapaasti verkossa	ei suomen kieltä

Taulukossa 2 esitellyt ominaisuudet perustuvat omiin kokemuksiini palveluiden käyttäjänä sekä sanakirjojen verkkosivustojen tietoihin. Näiden sähköisten sanakirjojen käyttöä sovelletaan luvussa 4.3.3. Käännökset eivät syntyneet ainoastaan suomen ja englannin kautta muille kielille, vaan myös muista kielistä englantiin päin. WordReferencen avulla löysin esimerkiksi ruotsinkielisille, esitteistä löytämilleni sanoille englanninkielisiä vastineita. WordReferencessa on etsittävä muiden kielten kautta, sillä suomen kieli ei kuulu sanapareihin. Sanojen oikeakielisyyden varmistamiseksi pyrin käyttämään luotettavia käännössanakirjoja. Esimerkiksi Linguee-sanastossa käännöksen lähde on merkitty näkyviin. Tekstit ovat peräisin sivustoilta, joilla sanaa on käytetty kyseisissä yhteyksissä.

4.3.3 Kielikohtaisia haasteita ja valintoja

Hakuja

Vertailemalla saman kohteen erikielisiä versioita keskenään saatoin havaita, kuinka tarkasti käännökset on tehty. Vuoden 2017 esitteistä näki, että käännök-

sistä tehdään erilaisia myös markkinointitarkoituksessa. Suomenkielisissä esitteissä esimerkiksi korostetaan luontoreittejä ja englanninkielisessä esitteessä mainitaan kalastuksesta.

Kohteiden nimet (esim. Tykkimäen huvipuisto) olivat helpompia, sillä ne näkyvät usealla sivulla samalla tavalla. Sen sijaan kohteiden kuvailussa on pieniä eroja. Vastineiden etsiminen oli välillä vähäisemmälläkin kielitaidolla helppoa kieliversioiden ollessa identtisiä. Esimerkiksi Merikeskus Vellamon sivuilla nähtävyyden kuvailut oli kirjoitettu täysin samoin sanavalinnoin kullakin kielellä, joten venäjän alkeiskielitaitoni riitti perussanojen tunnistamiseen. Apua tarvitsin tällöin sanojen muotoiluun, sillä sanakirjoista saa selville vain yksikkö- ja monikkomuodon.

Suomenkieliset ja vieraskieliset sisällöt eivät kuitenkaan aina vastanneet toisiaan. Esimerkiksi Visit Kotka-Haminan sivuilla venäjänkieliset ja suomenkieliset tekstit ovat erimittaisia eikä sanoja voinut päätellä niistä yhtä hyvin. Joillakin sivustoilla kielivaihtoehdon muuttaminen ohjaa erinäköiselle ja -sisältöiselle sivulle sen sijaan, että saman tekstin näkisi toisella kielellä. Tekstinymmärtämisen avuksi käyttämäni Googlen kääntäjä oli suureksi osaksi pätevä yksittäisten sanojen kohdalla, mutta se ei tunnistanut esimerkiksi prepositioita, artikkeleita tai oikeita taivutusmuotoja. Ainoana käännösvälineenä se ei mielestäni kieltä osaamattomalle sovi, mutta sillä voi saada käsityksen tekstin sisällöstä. Tämän jälkeen sanojen erottaminen on helpompaa ja niitä pystyy etsimään muista sanakirjoista.

Löytääkseni lisää yleisesti käytettyjä sanoja saksaksi, tein hakuja lisäämällä kohteen nimeen jonkin kuvailevan sanan, jolloin hakutulokseksi sain jonkin saksalaisen sivuston. Kohteista löytyi tietoa etsimällä esimerkiksi Visit Finlandin sivustolla hakusanalla Kouvola. Lisäksi matkakohteiden arvostelusivusto Tripadvisorin avulla löytyi osa Repoveden kansallispuiston kuvailusanoista saksaksi: Kymenlaaksossa vierailleiden saksalaisten turistien kommenteissa ja arvioissa toistui samoja sanoja, joten totesin ne luotettaviksi. Luotettavan arvion tekemistä kielen oikeellisuudesta parantaa myös lukijan mahdollisuus tarkastaa kommentin antajan kansallisuus/asuinpaikka.

Varmistin sanojen käyttöyhteyksiä myös kirjoittamalla hakusanoja Googleen. Esimerkiksi sanalle *sytyke* löytämäni englanninkielinen sana ei ollut minulle entuudestaan tuttu, joten halusin varmistaa, että sanaa käytetään. Haulla ”how to make a fire” tulokseksi sain kyseisen sanan, *kindling*. Tein vastaavanlaisia hakuja myös muille tuntemattomille sanoille, joita sanakirjat ehdottivat. Yksittäisten vieraskielisten sanojen merkityksen saatoin tarkistaa kuvahaulla.

Valintoja

Eri sivustoilla oli välillä käytetty samasta kohteesta eri kuvailusanaa. Esimerkiksi Tykkimäen huvipuistoa kuvailtiin yhdellä sivustolla sanalla Freizeitpark, mutta yleisemmin Vergnügungspark. Myös Repoveden kansallispuisto oli kirjoitettu eri sanajärjestyksellä. Pyrin valitsemaan useimmin esiintyvät sanat. Aarnikotkan luonnonsuojelualueesta oli yhdessä lähteessä käytetty sanaa conservation area, mutta valitsin lopulta Repoveden kansallispuiston esitteen mukaisen sanamuodon Aarnikotka Nature Reserve.

Kieltenväliset erot vaikuttivat käännösten pituuteen ja ulkonäköön. Saksan kielessä substantiivit kirjoitetaan isolla alkukirjaimella. Esimerkiksi saksan artikkelien die, der ja das sekä ruotsin artikkelien en ja ett käyttö puhuessa on kieliopillisesti oikein. Osaan sanoista artikkelit on lisätty, mutta syntyperäistä turistia niiden puuttuminen esitteistä ei luultavasti haittaa. Venäjän sanoista tuli pidempiä kuin muista. Yksisanainen suomenkielinen ilmaisu oli sanassa veneenlaskupaikka käännetty venäjäksi useammalla sanalla ja prepositiolla ” для”, varten.

Venäjänkielisen osuuden koostaminen poikkesi muista kielistä, sillä kyrillisten kirjainten kirjoittamiseen tarvitaan erillinen näppäimistö. Sanoja ei voi kirjoittaa perinteisellä latinalaisaakkosellisella (QWERTY) näppäimistöllä, sillä näiden kahden kielen aakkosten paikat tietokoneen näppäimistössä eivät ole yhteneväisiä. Venäjänkieliset tekstit oli kirjoitettava puhtaaksi osittain, sillä kirjainkoko (isot ja pienet kirjaimet) vaihteli eri teksteissä. Puhtaaksikirjoittamiseen käytettiin siksi helppokäyttötoimintoa. Kyrilliset kirjaimet saa näkyviin Windows-käyttöjärjestelmässä

lataamalla ensin venäjänkielinen kielipaketti tietokoneen kieliasetuksista ja ottamalla sitten käyttöön helppokäyttötoiminto ”näyttönäppäimistö”. Näytön alareunaan erilliseksi ikkunaksi avautuvasta näppäimistöstä voi sitten valita tarvittavia kyrillisiä kirjaimia. Sähköinen muoto hyödyttää käyttäjiä, sillä etenkin venäjänkielisten sanojen kirjoittaminen voi tuottaa hankaluuksia kyrillisten aakkosten takia.

Fraasimuodossa useammalla sanalla kuvaileminen on haastavampaa, joten tarvitsin enemmän apua osaan taulukon sanoista. Taustani eroaa filologiaa ja kääntämistä opiskelleen taustasta, joten käännökset oli hyvä tarkastuttaa kieltä hyvin osaavilla ulkopuolisilla henkilöillä. Venäjän ja saksan kielitaitoni ovat alkeistasolla, joten näiden kielten osalta sanaston koostivat suurimmaksi osaksi kääntäjät itse. Pyysin kuitenkin arvion löytämieni sanojen sopivuudesta ja oikeakielisyydestä jokaisen kielen kohdalla eri henkilöltä. Joukossa oli ystäviäni, jotka osaavat kieltä äidinkielenään. Osalla tarkastajista oli kielitutkinnon myötä saatua osaamista. Saksan, venäjän ja ruotsin kääntäjille annoin käännösehdotukseni taulukossa, jossa oli mallina myös englanninkielisten sanojen luonnokset.

Käännöksiä tarkastaessa huomasin, miten tärkeää olisi ollut muotoilla tarkastukseen lähettämieni suomenkielisten sanojen sanamuoto heti niin, että muutoksia ei tarvitsisi tehdä jälkeenpäin. Osalle kääntäjistä lähetin kaikki käännökset kerralla, osalle taas useassa erässä huomatessani tarpeen sanojen lisäämiseen. Lisätyötä aiheutti taulukoiden päivittäminen sitä mukaa kun minulle lähetettiin valmiita käännöksiä.

Minulla oli mahdollisuus osallistua venäjän kielen sanojen tarkastukseen, joten huomasin, ettei kaikille lähtökielen sanoille ollut helppoa löytää vastinetta. Muutamien sanojen kohdalla kääntäjä totesi, ettei sanakirjan tarjoama sana ollut kelvollinen, koska sitä käytetään toisessa asiayhteydessä. *Vaellus*, *marjastus* ja *sienestys* kääntyivät venäjäksi verbin ходить avulla. Hankalin sana oli muidenkin kielten osalta *nokipannukahvi.* Valittu venäjänkielinen sana viittaa myös teepannuun. Kääntäjä halusi tehdä joistakin käännöksistä pidempiä, jotta ne markkinoisivat kohdetta paremmin turistille (esim. ostaa *ekologisia paikallisia* tuotteita).

4.4 Taulukon luominen

4.4.1 Suunnittelun lähtökohdat

Työn sanastot ovat erillisinä tiedostoina, sillä niiden aihepiiri on eri. Erityisesti oppaille palvelua suunnitellessa pitää huomioida taulukon luettavuus mobiililaitteelta. Matkailuyrittäjien ensisijainen käyttöympäristö on toimisto, jossa tietopakettia voidaan lukea tietokoneelta. Silloin kaikki kielet ovat todennäköisesti nähtävillä leveyssuunnassa samanaikaisesti. Sen sijaan oppaiden käytössä oleva näyttöpääte on pienempi ja kielistä näkee kerralla vain muutaman, joten niiden sijoittelulla on enemmän merkitystä. Excelin sarakkeita pienentämällä voidaan myös mobiililaitteessa piilottaa hetkellisesti näkyvistä ne kielet, joita ei esimerkiksi kyseisen ryhmän kanssa tarvita. Erilaiset toiminnot ovat kuitenkin mobiililaitteessa hankalammin nähtävissä ja ymmärrettävissä. Lisäksi käyttäjän tulisi tietää, että kyseiset toiminnot ovat mahdollisia.

Luettavuuteen liittyy visuaalisuus ja siten silmäiltävyyden periaatteet. Teksti on luettavaa, kun sen sisältö ymmärretään eikä kieli ole vaikealukuista. Fontin tulisi olla verkkoteksteissä päätteetön (esim. Arial) ja painoteksteissä päätteellinen (esim. Times New Roman). Fonttikooksi suositellaan 11–12. Kursivointia ja alleviivausta tulisi välttää. Eri lukijoiden ymmärrykseen vaikuttaa sekä heidän oma tuntemuksensa aiheesta että suunnittelijan tekemät valinnat. Ymmärrettävyyttä (silmäiltävyys ja luettavuus) voidaan lisätä, mikäli teksti saadaan lukijaa puhuttelevaksi. (Sinkkonen ym. 2009, 254, 261–263.) Luonnosvaiheessa käyttämäni fontti oli Arial 12, sillä isokokoisella fontilla kirjoittaminen oli selkeämpää.

Tutkimuksen alussa tutkin, mitä nähtävyyksiä VisitKouvolan esitteissä on sekä millaisia perussanoja niistä on käytetty. Verkkosivuilta etsin sanoja yksi sivusto kerrallaan. Seuraavaksi vertailin vieraskielisiä ja suomenkielisiä sanamuotoja keskenään. Työn ensimmäinen luonnos syntyi aloittaessani heti löytämieni kuvailusanojen kokoamisen suoraan Exceliin. Valmiit ilmaisut kopioin suoraan taulukkoon, omat ehdotukseni alleviivasin luonnosvaiheen ajaksi. Kirjoitin myös muistiin eri lähteistä löytämäni poikkeavat ilmaisut. Taulukkoon kokosin sanoja vähitellen suomeksi ja vasta sen jälkeen aloin etsimään vastineita ja miettimään, pitäisikö

suomenkielisiä sanoja muokata. Aloitin yksittäisten sanojen kopioimisesta enkä pyrkinyt tekemään matkakohteita kuvailevia fraaseja. Retkeilysanastoa varten toimin samalla tavalla, sillä joissakin lähteissä oli valmiiksi useammalla kiellä työhöni sopivia sanoja. Sanaston sanojen tarkoituksena oli olla ohjeistavia ja kuvailevia. Tällaisen erikoissanaston koostaminen on haasteellista, sillä sanat voivat olla hyvin kulttuurisidonnaisia eikä vastineita välttämättä löydy.

Etsin myös Internetistä mallia taulukon tekemiseen. Eri kaupunkien sivuilla on sanalistoja eri kielillä aihepiireittäin. Ne on kuitenkin toteutettu valmiiksi versioiksi pdf-muotoisina. Monet löytämistäni materiaaleista on tarkoitettu opetuskäyttöön tai maahanmuuttajille, ja niissä oli julkaisijana Opetushallitus. Sanastokeskus TSK:n sanastot on tuotettu yhteistyössä monien viranomaisten kanssa. Ne ovat kuitenkin maksullisia ja 90-luvulta. Kieltenoppimiseen ja opettamiseen pyrkivillä verkkosivustoilla on listauksia sanoista eri kielillä, esimerkiksi romaanisilla kielillä. Niissä sanat ovat vierekkäin, jotta niitä voi vertailla keskenään. Tarkoituksena on silloin kielen oppiminen. EuroVoc-sivustolla saa luotua haluamillaan EU-kielillä monikielisiä sanastoja Exceliin (Kuva 3).

	A	B	C	D	E	F	G	H
1	ID	ES	EN	FI	SV	DE		
2	6905	abandono e	dropout	koulunkäyn	avbrutna st	vorzeitiger Schulabgang		
3	2292	abastecimie	supply	hankinta	försörjning	Versorgung		
4	2312	abastecimie	energy sup	energiahuo	energiförsö	Energieversorgung		
5	5141	abogado	lawyer	asianajaja	advokat	Rechtsanwalt		
6	764	abono	fertiliser	lannoite	gödningsme	Düngemittel		
7	1577	abono del s	soil conditi	maankunno	gödsling	Bodendüngung		
8	767	abono orgá	organic fert	orgaaninen	organiskt gö	organischer Dünger		

Kuva 3. Esimerkki Euroopan unionin monikielisestä tietokannasta (Eurovoc s.a)

Kuvasta 3 näkee, että sanaston ulkoasu on hyvin pelkistetty. Taulukon tarkoitus on kuitenkin toimia vain tiedon lähteenä. Sarakkeita pitäisi leventää, jotta kaikki sanat näkyisivät kokonaan. A-sarakkeella on jokaiselle sanalle tunniste, ID, sillä sanat tulevat suuresta tietokannasta. Kyseisessä Excel-tiedostossa rivejä on yli 7000. Tässä kokonaisuus muodostuu jokaisella rivillä erikseen olevista erikielisistä sanoista, joten taulukko poikkeaa luonnoksestani, jossa yksi kokonaisuus tulee useammalle riville (kuva 4, s. 33).

	A	B	C
1			
2		SUOMI	ENGLANTI
3			
4	Kouvola • Коувола		
5		**Arboretum Mustila**	**Arboretum Mustila**
6		puulajipuisto	tree park
7		Suomen vanhin ja suurin	the oldest and largest in Finland
8		havupuut (havupuumetsikkö)	conifer groves/species
9		kasvitieteellinen puutarha	botanical garden
10		alppiruusut ja atsaleat	rhododendrons and azaleas
11		luontopolut	pathways
12		viinitila	vineyard
13			
14		**Repoveden kansallispuisto**	**Repovesi National Park**
15		luonnonsuojelualue	Aarnikotka conservation area

Kuva 4. Luonnos omasta Excel-taulukosta

Excelin luonnoksessani (kuva 4) esimerkit näkyvät vain kahden kielen osalta, sillä sarakkeet on tasattu niin, että koko teksti on näkyvillä. Sarakkeessa A on Euro-Vocista (kuva 3) poiketen paikkakunta, jossa nähtävyydet sijaitsevat. Yhden kokonaisuuden sanoja ei voi erottaa toisistaan, joten taulukon sarakkeita ei voi tällaisessa mallissa esimerkiksi aakkostaa. Tämä voisi kuitenkin toimia retkeilysanastossa. Luonnoksessa on myös venäjänkielinen nimi paikkakunnalle, mikäli sitä tarvittaisi. Alleviivatut sanat ovat omia tarkastamattomia käännöksiä. Kokonaisuuksien hahmottamisen avuksi lihavoin riveiltä jokaisen kokonaisuuden pääsanan (esim. Repoveden kansallispuisto – Repovesi National Park – Repovesi Nationalpark – национальный парк реповеси – Repovesi-nationalpark). Näin on selvää, että muut sanat liittyvät pääkäsitteeseen.

Suurinäyttöisellä tietokoneella työskentelyn ansiosta taulukkoon oli mahdollista jättää enemmän tyhjiä rivejä niin, että kaikki sanat olivat näkyvillä. Rivien jättäminen nähtävyyskohteiden väliin helpotti kokonaisuuksien hahmottamista tietokoneella. Erikokoisilla tietokoneilla ero näkyvillä olevissa riveissä oli 35 ja 21. Suurempinäyttöisessä tietokoneessa taulukko oli miltei kokonaan näkyvissä leveyssuunnassa. Pieninäyttöisillä tietokoneilla taulukkoa oli taas vieritettävä enemmän sekä pysty- että leveyssuunnassa, jotta kaikki kielivaihtoehdot ja sanat näkyisivät.

4.4.2 Käytettävyystestaus

Hakemisto on erilainen tekstityyppi, joten siinä ei toimi sama kerronnallisuus kuin markkinointitekstissä verkkosivuilla. Hakemistosta pitäisi löytyä helposti ja nopeasti tarvittava tieto. Siten esimerkiksi matkailusivuilla Verlan kuvaus (Unescon maailmanperintökohde Verlan puuhiomo ja pahvitehdas) on kuvaava, muttei sovellu hakemistoon. Käyttäjä näkisi sanan Verla vasta toisella rivillä useamman sanan lukemisen jälkeen, joten tiedon etsintään on käytettävä enemmän aikaa. Excelin hakutoiminnon avulla suuressakin taulukossa voi etsiä haluttua sanaa nopeasti. Tämän avulla sana Verla löytyisi heti, mutta ei voi olettaa, että kaikki yrittäjät käyttäisivät hakutoimintoa. Pienessä taulukossa tiedon voisi löytää silmäilemällä. Ratkaisin ongelman jakamalla esitteissä käytetyt kuvaukset useampaan osaan eri riveille. Verlasta käytin ensimmäisellä rivillä nimitystä *Verlan tehdasmuseo*, jotta kuvailusana olisi kaksiosainen muiden kohteiden tapaan.

Taulukon luonnosta testasin itse älypuhelimella sekä tabletilla, sillä taulukko ei vielä ollut valmis oikeaan testaukseen. Havaitsin, että alkuperäinen, pöytätietokoneella suunnittelemani versio ei ollut sellaisenaan täysin käyttökelpoinen muissa laitteissa, sillä mobiilissa pienempi näyttö rajaa dokumentin katselun vain pieneen osioon kerrallaan. Laitteen tarkastelu vaaka- tai pystytasossa vaikutti myös siihen, kuinka paljon Excel-dokumentista oli nähtävissä ilman sivupalkkien peittoa.

Taulukkoa voidaan tarkastella kahdella tavalla sen mukaan, onko tarkoitus opetella kieliä (erikielisten vastineiden vertailu keskenään rivitasolla) vai löytää tarkka ilmaisu (kahden kielen sisällön vertailu saraketasolla). Uskon, että yleisin käyttötilanne on tarkastella sanoja sarakkeittain. Havaitsin, että laitetta oli parempi pitää pystytasossa, sillä kahdesta tarkasteltavasti kielestä (piilottamalla muut) näki kerralla enemmän. Tutkimuksissa on kuitenkin havaittu, että laitteen käyttäminen vaakatasossa voi olla miellyttävämpää (Nielsen & Budiu 2013, 166).

Excelin käytettävyyden parantamiseksi tein muutamia valintoja. Jotta taulukkoa vieritettäessä ylimmän rivin määritteet (sijainti, kohde, tyyppi ja eri kielivaihtoehdot) pysyisivät näkyvillä, lukitsin ylimmän rivin kiinnitä-toiminnolla. Tästä on etua

etenkin mobiiliversiota käytettäessä. Lisäksi korostin lihavoinnilla jokaisen kokonaisuuden ensimmäistä riviä, jotta nämä erottuisivat toisistaan. Excelin hakutoimintoja testasin miettimällä, millaisilla sanoilla käyttäjät saattaisivat hakea tietoa taulukosta. Jotta taulukon suomenkielinen käyttäjä havaitsisi ja tunnistaisi sanat nopeasti niitä silmäillessään, päätin laittaa ensimmäiseksi erisnimen Repovesi, joka on nähtävyyden tunteville tarkempi määritelmä kuin ”kansallispuisto”.

Käyttäjälle olisi hyödyllistä tuntea Excelin ominaisuuksista muun muassa ”piilota”-ominaisuus, jotta pieneen lukutilaan saisi yhtä aikaa tarkasteltavaksi vain halutut kielet. Mobiililaitteella sanat suurentuvat taulukon yläosassa kaavarivillä soluja valitsemalla. Excelissä dokumenttia saa lähennettyä ja loitonnettua. Tämä ominaisuus lienee kaikille käyttäjille entuudestaan tuttu.

4.4.3 Lopullinen muoto

Lähettämällä luonnosvaiheessa olevan taulukon toimeksiantajalle pyrin saamaan hyväksynnän käännettäville termeille varhaisessa vaiheessa ennen muunkielisten vastineiden etsimistä. Tarkoitus oli, että toimeksiantaja antaisi palautetta vain suomenkielisistä ilmauksista. Pyysin myös kommentteja taulukon asettelusta. Sain ehdotuksia sanojen lisäämiseen erityisesti aktiviteettimahdollisuuksiin liittyen. Toimeksiantajan toiveena oli saada nähtävyyksien osalta taulukkoon kuvailusanojen lisäksi sanastoa myös siitä, mitä kohteessa voi tehdä. Sanasto koostuisi siis eriarvoisista/erityyppisistä sanoista, joten asiakaspalvelijaa helpottaisi, mikäli kuvailusanat voisi erottaa toisistaan.

Toimeksiantajan lähettämässä eläinten ja kasvien vieraskielisestä sanoista koostuvassa sanastomallissa oli ensimmäisellä rivillä kaksi määritettä (tyyppi ja tarkennus), joiden jälkeen kielivaihtoehdot (suomi, English). Tyyppivaihtoehtoja sarakkeessa olivat eläin tai kasvi, tarkennuksia esimerkiksi kala, lintu tai puu. Tällainen luokittelu kuitenkin edellyttää, että käyttäjä on suomenkielinen, jotta hän osaa lukea jaottelua. Määritteiden käyttäminen toimii silloin, kun sanoista muodostuu jokin kokonaisuus. Nähtävyystaulukossa vieraskielisille sanoille annetut määritteet lisäksi selkeyttävät isokokoista taulukkoa ja auttavat käyttäjää löytämään taulukosta haluamansa tiedon nopeammin. Myös ensimmäisellä sarakkeella toistuva

paikkakunta toimii apuna nopeaan selailuun: käyttäjä voi rullata taulukkoa alas niin kauan, että haluttu paikkakunta tulee esille.

Totesin toimeksiantajalta saamani, aikaisemmin käytössä olleen luontosanaston rakenteen toimivaksi, sillä taulukon lukija ymmärtää nopealla silmäyksellä, miten taulukko rakentuu. Lisäksi mobiililaitteella käytettäessä näkyvissä oleva tila pienenee, joten on tärkeää, ettei taulukossa ole ylimääräistä tyhjää tilaa. Päätin toteuttaa taulukon ulkoasun pääosin samalla periaatteella, jota oli käytetty kyseisessä luontosanastossa tarkasteltuani valmista mallia ja omia luonnoksiani. Pienillä muokkauksilla (lihavointi ja otsikkorivin sanojen muokkaus) periaate soveltui myös omaan työhöni. Vaihdoin fontin mallin mukaisesti Calibri 11:ksi. Käyttäjän on kuitenkin mahdollista muokata taulukon tekstien kokoa niin halutessaan.

Nähtävyystaulukkoon valitsin ensimmäisen rivin sanoiksi sijainti, kohde ja tyyppi sekä kielivaihtoehtojen nimet. Kohde oli pelkistetty (esim. Arboretum, Repovesi, Langinkoski, Vellamo) ilman kohteen kuvailusanaa (puulajipuisto, kansallispuisto, keisarillinen kalastusmaja, merikeskus). Tyyppivaihtoehtoina olivat kohde eri kielillä, kuvailu sekä mitä kohteessa voi tehdä. Retkeilysanaston määritesanoiksi valitsin ympäristön (metsä, nuotio, vesistö) sekä tyypin (aktiviteetti, yleinen, väline, muuta).

Totesin luokittelun hyödylliseksi, mikäli sanoja halutaan lajitella aakkosjärjestykseen. Aakkostaminen on mahdollista ilman, että yksi usean rivin kokonaisuus (esimerkiksi Bastioniin liittyvät sanat) eroaa toisistaan, mikäli määrite toistetaan jokaisen kohteen rivillä. Retkeilysanastossa sanoja voi lajitella sen mukaan, haluaako eri ympäristöjen (metsä, nuotio, vesistö) sanojen olevan yhdessä, jolloin ympäristöjen sisällä on erityyppisiä (aktiviteetti, yleinen, väline, muuta) sanoja, vaiko katsoa yleisesti sanoja ryhmittäin. Kuvissa 5, 6 ja 7 (s. 37, 38) havainnollistetaan nähtävyyssanojen aakkostamista muutaman kielen osalta.

	A	B	C	D	E	F
1	Sijainti	Kohde	tyyppi	suomi	English	Deutch
2	**Hamina**	**Bastioni**	**Kohde eri kielillä**	**Hamina Bastioni**	**Hamina Bastion**	**Die Bastion in Hamina**
3	Hamina	Bastioni	kuvailu	tähtimäinen linnoit	star-shaped fortress	Sternförmige Festung
4	Hamina	Bastioni	kuvailu	reserviupseerikoul	Reserve Officer School	Reserve-Offiziersschule
5	Hamina	Bastioni	kuvailu	kesätapahtumat	summer festivals	Sommerfestivals
6	Hamina	Bastioni	mitä voi tehdä	osallistua tapahtun	participate at events	An Ereignissen teilnehmen
7	Hamina	Bastioni	mitä voi tehdä	oppia historiaa	learn about history	über die Geschichte lernen
8	**Kotka**	**Langinkoski**	**Kohde eri kielillä**	**Langinkosken keisa**	**Langinkoski Imperial Fishing**	**Kaiserliche Fischerhütte in La**
9	Kotka	Langinkoski	kuvailu	elävä kotimuseo	living museum	Lebendiges Museum
10	Kotka	Langinkoski	kuvailu	Venäjän keisari Ale	Russian emperor	Zar Alexander III
11	Kotka	Langinkoski	kuvailu	kalastusmaja	fishing lodge	Fischerhütte
12	Kotka	Langinkoski	mitä voi tehdä	nähdä alkuperäiser	see the original decoration	die ursprüngliche Einrichtun
13	**Kotka**	**Maretarium**	**Kohde eri kielillä**	**Maretarium**	**Maretarium**	**Maretarium**
14	Kotka	Maretarium	kuvailu	akvaariotalo, luonn	natural aquarium, aquarium	Naturaquarium, Aquarium

Kuva 5. Sijainnin mukaan järjestäminen A-Ö

	A	B	C	D	E	F
1	Sijainti	Kohde	tyyppi	suomi	English	Deutch
2	**Kouvola**	**Arboretum**	**Kohde eri kielillä**	**Arboretum Mustila**	**Arboretum Mustila**	**Arboretum Mustila**
3	Kouvola	Arboretum	kuvailu	puulajipuisto	tree park	Baumgarten
4	Kouvola	Arboretum	kuvailu	Suomen vanhin ja s	the oldest and largest in Finl	Der älteste und größte in Fin
5	Kouvola	Arboretum	kuvailu	havupuut (havupuu	conifer groves/species	Nadelbäume
6	Kouvola	Arboretum	kuvailu	kasvitieteellinen p	botanical garden	botanischer Garten
7	Kouvola	Arboretum	kuvailu	alppiruusut ja atsal	rhododendrons and azaleas	Rhododendron und Azalea
8	Kouvola	Arboretum	kuvailu	luontopolut	pathways	Waldpfade
9	Kouvola	Arboretum	kuvailu	viinitila	vineyard	Weingut
10	Kouvola	Arboretum	mitä voi tehdä	oppia puulajeista	learn about tree species	Neues über Baumarten lerne
11	Kouvola	Arboretum	mitä voi tehdä	ostaa myymälöider	visit boutiques	Geschäfte besuchen / einkau
12	**Hamina**	**Bastioni**	**Kohde eri kielillä**	**Hamina Bastioni**	**Hamina Bastion**	**Die Bastion in Hamina**
13	Hamina	Bastioni	kuvailu	tähtimäinen linnoit	star-shaped fortress	Sternförmige Festung
14	Hamina	Bastioni	kuvailu	reserviupseerikoul	Reserve Officer School	Reserve-Offiziersschule

Kuva 6. Kohteen mukaan järjestäminen A-Ö

Järjestettäessä sanoja sijainnin (kuva 5) tai kohteen (kuva 6) mukaan rivikokonaisuus säilyy yhdessä, mutta näistä määritelmistä toinen sekoittuu. Aakkostettaessa esimerkiksi kohde-sarake (kuva 6) Arboretumin kuvailu- ja tekemissanat pysyvät yhdessä, mutta loput Kouvolassa sijaitsevat kohteet vaihtavat paikkaa. Myös tyyppi-sarakkeen (kuva 7, s. 38) voi aakkostaa, mikäli haluaa esimerkiksi nähdä kaikkien kohteiden vieraskieliset nimet tai haluaa nopeasti vertailla, mitä eri paikoissa voi tehdä. Sen sijaan sarakkeita, joissa on erikieliset kuvailusanat, ei ole järkevää aakkostaa, sillä tällöin kaikki määritteet sekoittuvat, vaikka riveittäin tiedot säilyvät ennallaan. Tällöin ensimmäisen sanan merkitys korostuu.

	A	B	C	D	E	F
1	Sijainti	Kohde	tyyppi	suomi	English	Deutch
2	Hamina	Bastioni	Kohde eri kielillä	Hamina Bastioni	Hamina Bastion	Die Bastion in Hamina
3	Kotka	Langinkoski	Kohde eri kielillä	Langinkosken keisa	Langinkoski Imperial Fishing	Kaiserliche Fischerhütt
4	Kotka	Maretarium	Kohde eri kielillä	Maretarium	Maretarium	Maretarium
5	Kotka	Sapokka	Kohde eri kielillä	Sapokan vesipuisto	Sapokka Water Garden	Sapokka Wassergarten
6	Kotka	Vellamo	Kohde eri kielillä	Merikeskus Vellam	Maritime Centre Vellamo	Maritimes Centre Vella
7	Kouvola	Arboretum	Kohde eri kielillä	Arboretum Mustila	Arboretum Mustila	Arboretum Mustila
8	Kouvola	Repovesi	Kohde eri kielillä	Repoveden kansall	Repovesi National Park	Repovesi Nationalpark
9	Kouvola	Tykkimäki	Kohde eri kielillä	Tykkimäen huvipui	Tykkimäki Amusement Park	Freizeitpark Tykkimäki
10	Kouvola	Verla	Kohde eri kielillä	Verlan tehdasmuse	Verla factory museum	Verla Fabrikmuseum
11	Hamina	Bastioni	kuvailu	tähtimäinen linnoi	star-shaped fortress	Sternförmige Festung
12	Hamina	Bastioni	kuvailu	reserviupseerikoul	Reserve Officer School	Reserve-Offiziersschul
13	Hamina	Bastioni	kuvailu	kesätapahtumat	summer festivals	Sommerfestivals
14	Kotka	Langinkoski	kuvailu	elävä kotimuseo	living museum	Lebendiges Museum

Kuva 7. Tyypin mukaan järjestäminen A-Ö

Kielet järjestettiin taulukkoon lähtökohtaisesti niiden tarpeen mukaan. Suomen kieltä seuraavat englanti, saksa, venäjä ja ruotsi. Sarakkeiden otsikoiksi laitoin lyhyen, kyseisten kielten vieraskielisen nimityksen (suomi, English, Deutch, русский ja svenska).

Työn tuotokset tehtiin kahteen erilliseen tiedostoon, jotta Excel-tiedostosta ei tulisi liian suuri. Nähtävyystaulukko on Excelissä ilman tyhjiä rivejä sarakkeilla A–H ja riveillä 1–70. Retkeilytaulukko on sarakkeilla A–G ja riveillä 1–33. Tuotoksen koon takia tulostusnäkymässä ja PDF-muotoisia dokumentteja tehdessä osa taulukosta jäi aluksi irralleen muusta tekstistä, sillä perusasetuksilla taulukko jakaantui useammalle sivulle. Liitteessä nähtävyyssanasto on kahdessa osassa: suomi–englanti–saksa (liite 1/1) sekä suomi–venäjä–ruotsi (liite 1/2). Retkeilysanastosta näkee kaikki kielet rinnakkain (liite 2).

5 PROSESSIN JA PRODUKTIN ARVIOINTI

Viimeisessä osiossa arvioidaan prosessin onnistumista ja toteutunutta aikataulua sekä annetaan ratkaisuehdotuksia työssä ilmenneille haasteille (5.1). Taulukon onnistumista ja hyödynnettävyyttä käsitellään myös (5.2). Jatkokehitysehdotukset liittyvät kielivaihtoehtojen ja sanojen lisäämiseen sekä toteutustapoihin (5.3). Lopuksi pohditaan omaa oppimisprosessia (5.4).

5.1 Prosessin onnistuminen

Sekä nähtävyys- että retkeilysanaston vaiheita kuvaillaan ja vertaillaan raportissa samoissa osioissa (luku 4), sillä niiden toteutustapa oli samanlainen: sanastoa löydettiin molempiin taulukoihin valmiista lähteistä, sanakirjoista ja kääntäjien avulla, ja sanat ryhmiteltiin Exceliin samalla periaatteella määritteitä antamalla. Kuvassa 8 havainnollistetaan projektin työvaiheita ja aikataulua. Vaikka toimeksianto saatiin helmikuun lopulla ja tällöin aloitettiin teoriakirjallisuuden etsiminen ja työn ideointi, jakautui suurin osa työstä maaliskuulle, huhtikuulle ja toukokuulle.

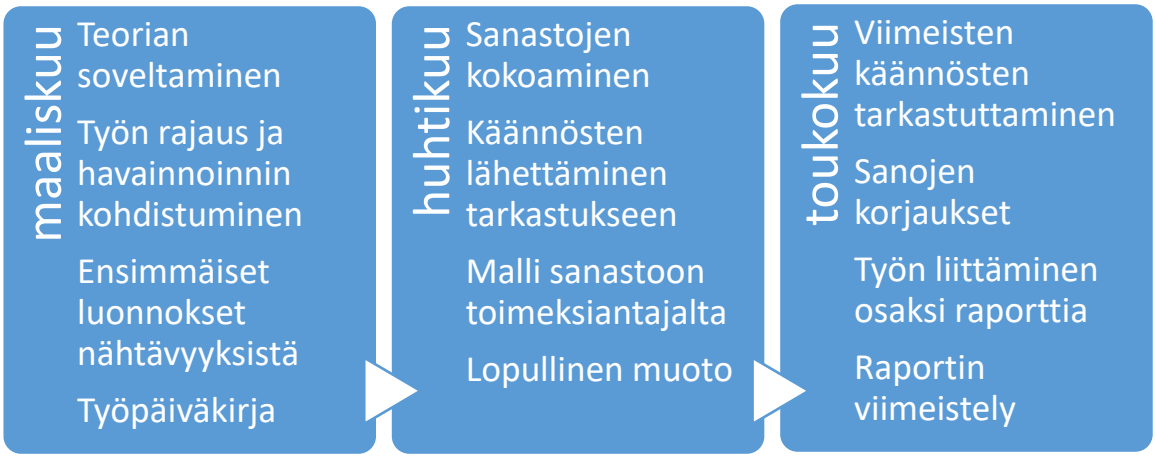

Kuva 8. Työn aikataulu ja vaiheet

Ajankäyttöni ei jakautunut tasaisesti kahden sanaston koostamiseen. Odottaessani toimeksiantajalta listausta tarvittavista retkeilysanoista keskityin nähtävyyssanaston suunnitteluun. Tämä osuus oli helpommin lähestyttävä, sillä materiaalia oli valmiina ja sanastolla oli selkeä rajaus. Nähtävyyksien nimet oli helppo siirtää omaan työhön, sillä nämä ovat yleensä vakiintuneita ilmaisuja, joita käytetään samassa muodossa useissa teksteissä. Retkeilysanaston kohdalla minun oli mietittävä tarpeellisia sanoja sen mukaan, mitä tiesin aiheesta ja millaisia vihjeitä sain Repoveden esitteistä. Retkeilysanasto koostui enimmäkseen yksittäisistä sanoista, joten relevanttien vastineiden etsiminen itsenäisesti oli sanakirjoista helpompaa. Myös harvinaisten kielten sanaston koostaminen on mahdollista, kunhan varmistetaan, ettei sanalla ei ole muita ristiriitaisia merkityksiä. Lausemaisiin rakenteisiin tarvitsin edelleen kääntäjän apua.

Produktin tekemisen aikana syntyi useita sanastoluonnoksia lähettäessäni sanoja tarkastukseen ja keksiessäni parempia ratkaisuja Excelin käytettävyyden parantamiseksi. Sähköisen työpäiväkirjan pitäminen eri työvaiheista ja valinnoista oli tärkeää, jotta raportin kuvauksista tulisi yksityiskohtaisia. Jos olisin muotoillut havainnot heti virkkeiksi, olisi ne ollut vielä helpompi siirtää raporttiin.

Taulukon toimivuuden testaus oikeassa ympäristössä olisi voitu raportoida tähän opinnäytetyöhön, mikäli taulukko olisi valmistunut aikaisemmassa vaiheessa ja se olisi voitu esitellä jollekin Repovesikeskuksen oppaalle tai matkailuyrittäjille. Olisin myös voinut tarkastuttaa sanastot aikaisemmassa vaiheessa toimeksiantajalla. Tämä olisi parantanut työn luotettavuutta. Ottaen kuitenkin huomioon sen, että taulukon tavoitteena oli luoda uusi sanasto päivitettävässä muodossa ja toimeksiantajan tavoitteena on myöhemmin saada sanat paremmin käyttöön mobiilisovelluksen avulla, itse taulukon ulkoasuun liittyviä tekijöitä ei välttämättä tarvinnut havainnoida.

Kuvassa 9 (s. 40–41) esitellään työn haasteita ja niiden ratkaisuehdotuksia, jotta prosessi onnistuisi paremmin. Nämä seitsemän haastetta liittyivät sanojen löytämiseen, taulukon teknisiin ominaisuuksiin sekä työn aikatauluttamiseen.

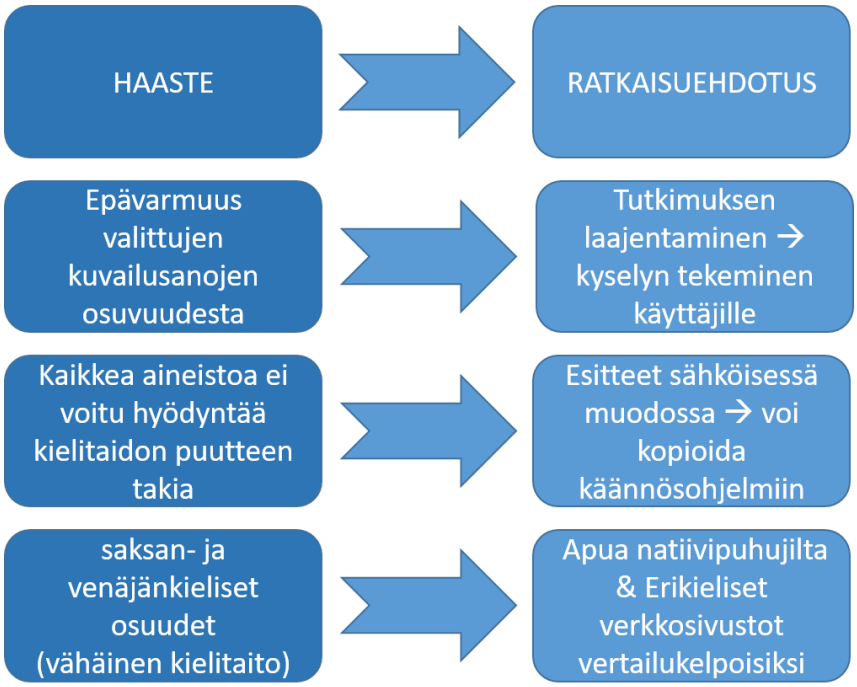

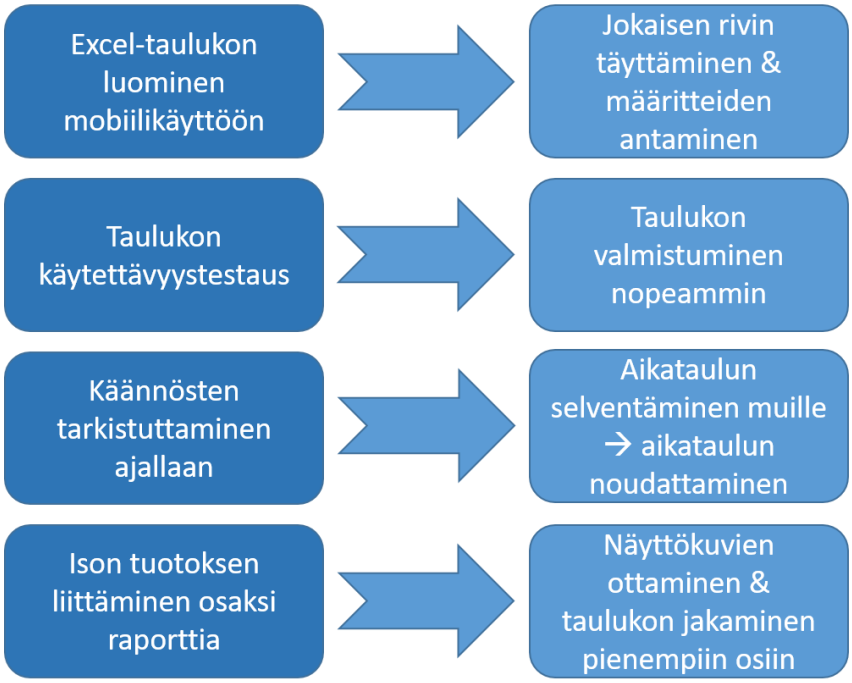

Kuva 9. Työn haasteita ja ratkaisuehdotuksia

Kuvasta 9 näkee, että yksi tutkimuksen tavoitteista, sanojen kuvailutarkkuuden selvittäminen, jäi tekemättä. Työssä ei myöskään otettu kantaa siihen, millainen sovellus voisi soveltua mobiilikäyttöön. Haastavienkin kielten osuus kuitenkin onnistui kääntäjien avulla ja erilaisista lähteistä löydettiin vieraskielisiä vakiintuneita ilmaisuja, mikä oli toimeksiantajan toiveena. Työ valmistui aikataulun mukaisesti, ja produktin liittäminen raporttiin onnistui hyvin.

5.2 Taulukon hyödynnettävyys

Molemmat sanastot soveltuvat sekä matkailuyrittäjien että oppaiden käyttöön yleissanastoina. Sanasto auttaa tilanteessa, jossa vieraskielisiä sanoja ei välttämättä muista. Taulukon suunnittelemiseen eri tavalla tietokoneelle ja mobiililaitteelle olisi mennyt kohtuuttomasti aikaa, joten käyttäjän olisi hyvä tietää, miten taulukkoa voi parhaiten käyttää. Excelissä on monia hyödyllisiä ominaisuuksia, joiden avulla taulukko on muokattavissa toimeksiantajan toiveiden mukaisesti.

Pidemmistä käännöksistä ei tullut identtisiä, joten niiden käyttämiseen esitteissä muussa muodossa tarvittaisiin kieltä osaavan henkilön apua. Mikäli kohteista halutaan taulukon avulla kertoa kokonaisin lausein, olisi käyttäjän osattava kieltä

enemmän. Kun käännöksien oikeakielisyys on varmistettu, taulukkoa voisi tarkastella henkilö, joka osaisi mitä tahansa taulukon kieltä. Siten käännösten teossa lähtökielenä käytetty suomi ei välttämättä olisi edellytys sanojen opettelulle ja käyttämiselle. Toivon, että työhön valitsemani sanat tulevat käyttöön ja niitä osataan hyödyntää.

5.3 Jatkokehitysehdotukset

Repovesikeskuksen alkuperäisenä toiveena oli saada laaja sanasto monen toimijan käyttöön. Sanastossa oli tarkoitus olla majoitusyrittäjälle sanoja tarjolla olevista ohjelmapalveluista sekä ohjelmapalveluyrittäjille sanoja majoituksista ja ruoka-asioista. Yhteisesti toivottiin esimerkiksi luontosanastoa ja matkailukohteista sanastoa. Sanaston rajaus nähtävyys- ja retkeilysanastoon oli perusteltua opinnäytetyön tiukan aikataulun vuoksi. Nykyistä taulukkoa matkailuyrittäjien on kuitenkin mahdollista laajentaa koskemaan muita pienempiäkin matkakohteita Kymenlaaksossa. Retkeilysanasto taas kattaa vain pienen osan Repovesikeskuksen toiminnasta. Sanastoon voisi lisätä teemasanastoa esimerkiksi tällä hetkellä suosituista aihealueista, kuten villiyrtit, sienestys ja lepakkoretket (Repovesikeskus vie luontoon 2017).

Tässä työssä käytetyllä periaatteella (määritteiden antaminen) voidaan koostaa tuleviakin sanastoja. Mikäli sanasto laajenee, voidaan tietoja siirtää toiseen ohjelmistoon, esimerkiksi Access-tietokantaan. Kukin yrittäjä voi lisäksi koostaa taulukon sanoista visuaalisia esitteitä esimerkiksi InDesign-ohjelmiston avulla. Sähköisessä muodossa oleva sanasto mahdollistaa myös Internet-linkkien sisällyttämisen taulukkoon. Sanaston kieliä voidaan myös lisätä. Esimerkiksi kiinan kielen osaamisen tarve tulee lisääntymään tulevaisuudessa.

Ulkopuolisista ideoista yksi oli tehdä taulukko huoltoasemien henkilökunnalle tai ilmoitustaululle kenen tahansa luettavaksi. Mietin myös sanaston soveltuvuutta kaupunkioppaiden käyttöön. Oppaiden toimenkuva on kuitenkin niin laaja, että työn rajaus olisi ollut ongelmallinen. Toisaalta minkä tahansa alan yritys voisi laatia avukseen sanastoa kansainvälisiä asiakaspalvelutilanteita varten.

5.4 Oma prosessi

Opinnäytetyön tekeminen oli opettavainen prosessi monella tapaa. Alun epävarmuus ja suurin haaste oli se, etten tiennyt, millaisen muodon työ tulee saamaan. Toiminnallisessa opinnäytetyössä raporttiosa nimittäin muotoutuu jokaisen työn kohdalla eri tavalla. Huomasinkin, mitä prosessikirjoittaminen tarkoittaa: tekstin muokkautumista lopulliseen muotoonsa vähitellen, osioiden siirtelyä, sanamuotojen muokkausta ja tiedon prosessoimista. Projektissa sai kuitenkin olla luova ja kokeilla erilaisia ratkaisuja itsenäisesti. Myös tietotekniset taitoni paranivat paljon.

Oli mielenkiintoista tutustua Kymenlaakson nähtävyyksiin tarkemmin, miettiä tarpeellisia retkeilysanoja sekä tutkia eri verkkosivustojen kieliversioita ja käännösten vastaavuuksia. Opin myös, että käännösten taustalla on yleensä paljon selvitystyötä, joka ei näy tuotosta tarkasteleville ihmisille millään tavalla. Itsekin tiedän vain yhden henkilön käännösprosessista. Mahdollisuus keskustella vastineiden valinnasta voi tehdä käännöksistä entistä tarkempia. Verkostoitumisen merkitystä ei voi tässä myöskään sivuuttaa, sillä myös työelämän projekteihin voi löytyä apua hyvien ystävien ja yllättävien kontaktien kautta.

Eniten projektissa kiehtoi uusien sanojen oppiminen vierailla kielillä. Oma valintani taulukon kieliksi olisi ollut espanja. Silloin käännösten tekeminen olisi saattanut olla haastavampaa kulttuurieroista johtuen. Tulevaisuuden kieliopintojani ja kansainvälisissä tehtävissä työskentelyäni voivat auttaa tekemäni havainnot esimerkiksi sanakirjojen ominaisuuksista ja venäjän kielen näyttönäppäimistöstä. Löytämäni teoriakirjallisuus taas voi antaa pohjan jatko-opintoihin.

Kuva 10. Ruokailua nuotioympäristössä

Iltanuotiolla

sävel ja sanat: Martti Piha

”Tänne polkumme johtaa, luokse iltanuotion.
Sadun piirin ken kohtaa, tuntee metsän kaipion.
Tuli räiskyy nuotiossa, savu hiljaa leijailee
ja nyt illan tummetessa, metsä meille kuiskailee.

Hämy hiipii ja saapuu taikahetki leiriyön.
Sävel kiirii ja haipuu taakse jylhän korpivyön.
Tuli räiskyy nuotiossa...

Hetki kauneinkin päättyy, tuli sammuu, hiiltyy pois.
Retki nuoruuden säilyy, kuin se unta ollut ois.
Tuli räiskyy...”

LÄHTEET

Aalto-yliopisto. 2017. Tuotantotalous: hakuteoksia ja sanakirjoja. WWW-dokumentti. Saatavissa: http://libguides.aalto.fi/c.php?g=410652&p=2797844 [viitattu 30.4.2017].

Airaksinen, T. 2014. Toiminnallinen opinnäytetyö kehittää ammattitaitoa ja ammattitekstitaitoja. Verkkoartikkeli. Saatavissa: https://issuu.com/tiinu/docs/toiminnallinen_opinn__ytety___kehit [viitattu 1.4.2017].

Elintarvikealan yrittäjä. 2017. Puhelinkeskustelu 21.2.2017. Yritys X.

Finto. 2017. YSA - Yleinen suomalainen asiasanasto. Benchmarking. Viimeksi muokattu 23.5.2016. Saatavissa: https://finto.fi/ysa/fi/page/?uri=http%3A%2F%2Fwww.yso.fi%2Fonto%2Fysa%2FY109317 [viitattu 16.3.2017].

Grönros, E.-R. 2013. Sanakirjojen normatiivisuus ja deskriptiivisyys. Teoksessa Tyysteri, L. & Lehtosalo, K. (toim.) Hyvä sanakirja. Tieteellisiä, käytännöllisiä ja eettisiä näkökulmia leksikografiaan. Turun yliopiston suomen kielen ja suomalais-ugrilaisen kielentutkimuksen oppiaineen julkaisuja 3. Turku: Turun yliopisto, 35–52.

Heikkinen, L.T. H. 2015. Toimintatutkimus: Kun käytäntö ja tutkimus kohtaavat. Teoksessa Valli, R. & Aaltola, J. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodin valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 4., uudistettu ja täydennetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus. 204–219.

Helsingin yliopisto. 2014. IMU – Finnish-Russian and Russian-Finnish Dictionary and Phrasebook for Tourists: Linguistic content for Internet portal and mobile application: About 9000 headwords and 4000 phrases. WWW-julkaisu. Saatavissa: https://tuhat.helsinki.fi/portal/fi/publications/imu--finnishrussian(244eea82-f2d2-42d8-86d8-43d31bdedef1).html [viitattu 22.2.2017].

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15., uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

House, J. 2009. Translation. Oxford: Oxford University Press.

Jänis, M. 2010. Venäjästä suomeksi ja suomesta venäjäksi. Aleksanteri Series 4/2010. 2., uudistettu painos. Helsinki: Aleksanteri-instituutti.

Kananen, J. 2014. Toimintatutkimus kehittämistutkimuksen muotona. Miten kirjoitan toimintatutkimuksen opinnäytetyönä? Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 185. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kielitoimiston sanakirja. 2017. Helsinki: Kotimaisten kielten keskus. Verkkojulkaisu HTML. Päivitettävä julkaisu. Päivitetty 28.2.2017. Saatavissa: http://www.kielitoimistonsanakirja.fi/netmot.exe?motportal=80 [viitattu 3.3.2017].

Kudashev, I. 2013. Sanakirjan suunnittelu ja siihen vaikuttavat tekijät. Teoksessa Tyysteri, L. & Lehtosalo, K. (toim.) Hyvä sanakirja. Tieteellisiä, käytännöllisiä ja eettisiä näkökulmia leksikografiaan. Turun yliopiston suomen kielen ja suomalais-ugrilaisen kielentutkimuksen oppiaineen julkaisuja 3. Turku: Turun yliopisto, 21–34.

Kulla, P. s.a. Kymenlaakson asiakaslähtöinen matkailuviestintä ja sisällöntuotanto. Kouvola Innovation. WWW-dokumentti. Saatavissa: http://www.kinno.fi/seudun-kehittaminen/kinno/projektit/kymenlaakson-asiakaslahtoinen-matkailuviestinta-ja [viitattu 26.2.2017].

Kymenlaakson Liitto. 2014. Kymenlaakso -ohjelma 2014–2017. Elinvoimaa Pohjoiselta kasvuvyöhykkeeltä. PDF-dokumentti. Saatavissa: http://www.kymenlaakso.fi/attachments/article/100/Kymenlaakso-ohjelma%202014-2017.pdf [viitattu 28.2.2017].

Kymenlaakson Liitto. 2017. Kunnat. WWW-dokumentti. Saatavissa: http://kymenlaakso.fi/maakunnan-uutisia/40-kunnat [viitattu 11.5.2017].

LibreOffice. 2017a. Koti. Saatavissa: https://fi.libreoffice.org/ [viitattu 30.4.2017].

LibreOffice. 2017b. Kuvia ohjelmistosta. WWW-dokumentti. Saatavissa: http://fi.libreoffice.org/tutustu/ruutukaappaukset/ [viitattu 30.4.2017].

Liukko, S. 2012. Toiminnallinen opinnäytetyö - Opinnäytetyön raportointi. Opinnäytetyöohje. Saatavissa: http://oppimateriaalit.jamk.fi/raportointiohje/tag/toiminnallinen-opinnaytetyo/ [viitattu 23.3.2017].

Matkailu lukuina 2015. PDF-dokumentti. Päivitetty 4/2016. VisitKouvola. Saatavissa: https://visitkouvola.fi/dataflow/visitkouvola/files/media/matkailulukuina2015_270.pdf [viitattu 27.2.2017].

Matkailuyrittäjät tiedottavat yhteistyön tiivistymisestä Kymenlaaksossa. s.a. Kouvola Innovation. Tiedote. Saatavissa: http://www.kinno.fi/article/matkailuyrittajat-tiedottavat-yhteistyon-tiivistymisesta-kymenlaaksossa [viitattu 1.3.2017].

Metsähallitus. 2017. Kansallispuistot – Upeinta Suomea. Saatavissa: http://www.luontoon.fi/kansallispuistot [viitattu 28.2.2017].

Microsoft. 2017a. Access. WWW-dokumentti. Saatavissa: https://products.office.com/fi-fi/access?legRedir=true&CorrelationId=09127b75-21c6-485d-8ca7-18399e5b203a [viitattu 30.4.2017].

Microsoft. 2017b. Excel. WWW-dokumentti. Saatavissa: https://products.office.com/fi-fi/excel?legRedir=true&CorrelationId=7f378e79-1102-40ee-bb70-cb6b8b003cee [viitattu 30.4.2017].

Microsoft. 2017c. Perustiedot tietokannasta. WWW-dokumentti. Saatavissa: https://support.office.com/fi-fi/article/Perustiedot-tietokannasta-a849ac16-07c7-4a31-9948-3c8c94a7c204 [viitattu 30.4.2017].

Nielsen, J. & Budiu, R. 2012. Mobile Usability. Berkeley: New Riders.

Niskala, E. 2017a. Mikä on Repovesikeskus? Kirjoitettu 23.3.2017. Blogi. Saatavissa: https://repovesikeskus.fi/blog/ [viitattu 10.5.2017].

Niskala, E. 2017b. Yrittäjä. Sähköpostikeskustelut ja puhelinkeskustelut 1.3.–8.5.2017. Repovesikeskus.

Orimus, S. 2016. Matkailussa liittoon Kouvolan kanssa. Mielipidekirjoitus. 23.10.2016. Kymen Sanomat. Saatavissa: http://www.kymensanomat.fi/Mielipide---Sana-on-vapaa/2016/10/23/Matkailussa%20liittoon%20Kouvolan%20kanssa/2016321400937/69 [viitattu 5.3.2017].

Pisto, V. 2016. Suomalainen luonto houkuttelee sveitsiläisiä matkailijoita: "Täällä he voivat kalastaa vaikka keskellä yötä". Uutinen. Päivitetty 28.1.2016. Saatavissa: http://yle.fi/uutiset/3-8631385 [viitattu 26.2.2017].

Repovesikeskuksen ilmaisesite s.a. Saatavissa: Kouvola Innovationin aula, Kouvola.

Repovesikeskus. 2017. WWW-dokumentti. Saatavissa: https://www.repovesikeskus.fi/index.htm [viitattu 5.3.2017].

Repovesikeskus vie luontoon. 21.4.2017. Verkkoartikkeli. Saatavissa: https://visitkouvola.fi/fi/a/33/repovesikeskus-vie-luontoon [viitattu 8.5.2017].

Sairo, L. 2015. Repovesikeskus tehosti markkinointia. Uutinen. Päivitetty 29.9.2015. Saatavissa: http://www.kouvolansanomat.fi/Online/2015/09/29/Repovesikeskus%20tehosti%20markkinointia/2015219636280/4 [viitattu 5.3.2017].

Sanastokeskus TSK. s.a. Sanastojen laatimisesta. WWW-dokumentti. Saatavissa: http://www.tsk.fi/tsk/fi/sanastojen_laatimisesta-9.html [viitattu 26.2.2017].

Sinkkonen, I., Nuutila, E. & Törmä, S. 2009. Helppokäyttöisen verkkopalvelun suunnittelu. Helsinki: Tietosanoma.

Tanskanen, J. 2016. Lappeenrannan lentoasemasta Saimaan ja Kymenlaakson matkailukenttä. Uutinen. Päivitetty 20.10.2016. Saatavissa: http://yle.fi/uutiset/3-9237024 [viitattu 27.2.2017].

Tigerstedt, M. 2017. Yrittäjä. Puhelinkeskustelu 21.2.2017. Mustila Viini Oy.

Vainio, K. 2017. Kehittämispäällikkö. Sähköpostiviestit 27.2.2017–28.2.2017. Kouvola Innovation.

Vehmas-Lehto, I. 2010. Termit kääntäjän näkökulmasta. PDF-dokumentti. Saatavissa: http://www.vakki.net/publications/2010/VAKKI2010_Vehmas-Lehto.pdf [viitattu 19.3.2017].

Vehmas-Lehto, I. 2005. Terminologista tutkimusta opinnäytteinä. Teoksessa Yli-Jokipii, H. (toim.) Kielen matkassa multimediaan. Näkökulmia kääntämisen tutkimiseen ja opiskelemiseen. Käännöstieteen laitoksen julkaisuja 1. Helsingin yliopisto. Kouvola: Helsingin Yliopisto, 93–125.

Vilkka, H. 2015. Tutki ja kehitä. 4., uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Vilkka, H. 2006. Tutki ja havainnoi. PDF-dokumentti. Saatavissa: http://hanna.vilkka.fi/wp-content/uploads/2014/02/Tutki-ja-havainnoi.pdf [viitattu 16.3.2017].

Vilkka, H. & Airaksinen T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

VisitKouvola. 2016. Pahvinteon lyhyt oppimäärä. Verkkoartikkeli. Päivitetty 5.10.2016. Saatavissa: https://visitkouvola.fi/fi/a/28/unesco-maailmanperinto-kohde-verla [viitattu 26.2.2017].

Yle Kymenlaakso. 2009. Turistit saapuvat Kymenlaaksoon. Uutinen. Päivitetty 30.6.2009. Saatavissa: http://yle.fi/uutiset/3-5275404 [viitattu 28.2.2017].

KUVALUETTELO

Kuva 1. Esimerkki sanastojen rakenteesta. Kuvakaappaus PDF-dokumentista. Sanastokeskus TSK. 2006. Terminologian sanasto. TSK 36. Saatavissa: http://www.tsk.fi/fi/info/TerminologianSanasto.pdf [viitattu 5.3.2017].

Taulukko 1. Tietokannan tekoon soveltuvien ohjelmistojen vertailu. Koivuranta, E.

Kuva 2. Hyvän palvelun ominaisuuksia. Sinkkonen ym. 2009, 22. Koivuranta, E.

Taulukko 2. Sähköisten sanakirjapalvelujen vertailu. Koivuranta, E.

Kuva 3. Esimerkki Euroopan unionin monikielisestä tietokannasta. Eurovoc s.a. Kuvakaappaus Excel-taulukosta. Saatavissa: http://eurovoc.europa.eu/drupal/?q=fi/download/list_pt&cl=en [viitattu 2.3.2017].

Kuva 4. Luonnos omasta Excel-taulukosta. Koivuranta, E.

Kuva 5. Sijainnin mukaan järjestäminen A-Ö. Koivuranta, E.

Kuva 6. Kohteen mukaan järjestäminen A-Ö. Koivuranta, E.

Kuva 7. Tyypin mukaan järjestäminen A-Ö. Koivuranta, E.

Kuva 8. Työn aikataulu ja vaiheet. Koivuranta, E.

Kuva 9. Työn haasteita ja ratkaisuehdotuksia. Koivuranta, E.

Kuva 10. Ruokailua nuotioympäristössä. Koivuranta, A. 14.7.2009.

Sijainti	Kohde	Tyyppi	suomi	English	Deutch
Hamina	**Bastioni**	**Kohde eri kielillä**	**Hamina Bastioni**	**Hamina Bastion**	**Die Bastion in Hamina**
Hamina	Bastioni	kuvailu	tähtimäinen linnoitus	star-shaped fortress	Sternförmige Festung
Hamina	Bastioni	kuvailu	reserviupseerikoulu	Reserve Officer School	Reserve-Offiziersschule
Hamina	Bastioni	kuvailu	kesätapahtumat	summer festivals	Sommerfestivals
Hamina	Bastioni	mitä voi tehdä	osallistua tapahtumiin	participate at events	An Ereignissen teilnehmen
Hamina	Bastioni	mitä voi tehdä	oppia historiaa	learn about history	über die Geschichte lernen
Kotka	**Langinkoski**	**Kohde eri kielillä**	**Langinkosken keisarillinen kalastusmaja**	**Langinkoski Imperial Fishing Lodge Museum**	**Kaiserliche Fischerhütte in Langinkoski**
Kotka	Langinkoski	kuvailu	elävä kotimuseo	living museum	Lebendiges Museum
Kotka	Langinkoski	kuvailu	Venäjän keisari Aleksanteri III	Russian emperor	Zar Alexander III
Kotka	Langinkoski	kuvailu	kalastusmaja	fishing lodge	Fischerhütte
Kotka	Langinkoski	mitä voi tehdä	nähdä alkuperäisen sisustuksen	see the original decoration	die ursprüngliche Einrichtung sehen
Kotka	**Maretarium**	**Kohde eri kielillä**	**Maretarium**	**Maretarium**	**Maretarium**
Kotka	Maretarium	kuvailu	akvaariotalo, luonnonmukainen akvaario	natural aquarium, aquarium	Naturaquarium, Aquarium
Kotka	Maretarium	kuvailu	Suomen suurin merivesiakvaario	The biggest salt-water aquarium in Finland	Das größte Salzwasser-Aquarium in Finnland
Kotka	Maretarium	kuvailu	suomalaiset kalalajit	Finnish fish species	Finnische Fischarten
Kotka	Maretarium	mitä voi tehdä	kävellä kalojen ympäröimänä	walk in the middle of the fish	sich zwischen den Fischen bewegen
Kotka	Maretarium	mitä voi tehdä	nähdä kalojen ruokinnan	see the fish beeing fed	Beobachtung/Verfolgung der Fischfütterung
Kotka	**Sapokka**	**Kohde eri kielillä**	**Sapokan vesipuisto**	**Sapokka Water Garden**	**Sapokka Wassergarten**
Kotka	Sapokka	kuvailu	viheralue	planting areas, vegetation	Anpflanzungsbereiche, Vegetationen
Kotka	Sapokka	kuvailu	merialue, purot, putous	seaside, brooks, cascade	Das Meer, Bäche, Wasserfall
Kotka	Sapokka	kuvailu	kauniit kukkaistutukset	beautiful flowerbeds	Schöne Blumenbeete
Kotka	Sapokka	kuvailu	pienvenesatama	small boat harbour	Kleiner Bootshafen
Kotka	Sapokka	mitä voi tehdä	ulkoilla puistossa	go to the park	Den Park geniessen
Kotka	Sapokka	mitä voi tehdä	ihailla kukkaistutuksia	admire the flowers	Schöne Blumenbeete bewundern
Kotka	**Vellamo**	**Kohde eri kielillä**	**Merikeskus Vellamo**	**Maritime Centre Vellamo**	**Maritimes Centre Vellamo**
Kotka	Vellamo	kuvailu	tietokeskus	information/learning centre	Information / Lernzentrum
Kotka	Vellamo	kuvailu	merimuseo	Maritime museum	Maritimes Museum
Kotka	Vellamo	kuvailu	näyttelyt	exhibitions	Ausstellungen
Kotka	Vellamo	kuvailu	meren ja seudun tarinoita	stories of the sea and local region	Geschichten von Meer und Region
Kotka	Vellamo	kuvailu	Suomen merimuseo	Maritime museum of Finland	Maritimes Museum von Finnland
Kotka	Vellamo	kuvailu	Kymenlaakson museo	Museum of Kymenlaakso, Kymenlaakso mu	Museum von Kymenlaakso, Kymenlaakso-Museum
Kotka	Vellamo	mitä voi tehdä	vierailla museoissa	visit museums	Museen besuchen
Kotka	Vellamo	mitä voi tehdä	oppia tuntemaan	get to know	kennenlernen
Kouvola	**Arboretum**	**Kohde eri kielillä**	**Arboretum Mustila**	**Arboretum Mustila**	**Arboretum Mustila**
Kouvola	Arboretum	kuvailu	puulajipuisto	tree park	Baumgarten
Kouvola	Arboretum	kuvailu	Suomen vanhin ja suurin	the oldest and largest in Finland	Der älteste und größte in Finnland
Kouvola	Arboretum	kuvailu	havupuut (havupuumetsikkö)	conifer groves/species	Nadelbäume
Kouvola	Arboretum	kuvailu	kasvitieteellinen puutarha	botanical garden	botanischer Garten
Kouvola	Arboretum	kuvailu	alppiruusut ja atsaleat	rhododendrons and azaleas	Rhododendron und Azalea
Kouvola	Arboretum	kuvailu	luontopolut	pathways	Waldpfade
Kouvola	Arboretum	kuvailu	viinitila	vineyard	Weingut
Kouvola	Arboretum	mitä voi tehdä	oppia puulajeista	learn about tree species	Neues über Baumarten lernen
Kouvola	Arboretum	mitä voi tehdä	ostaa myymälöiden tuotteita	visit boutiques	Geschäfte besuchen / einkaufen
Kouvola	**Repovesi**	**Kohde eri kielillä**	**Repoveden kansallispuisto**	**Repovesi National Park**	**Repovesi Nationalpark**
Kouvola	Repovesi	kuvailu	luonnonsuojelualue	Aarnikotka Nature Reserve	Aarnikotka Naturreservat
Kouvola	Repovesi	kuvailu	erämaa-alue	district of wilderness	Wildnis
Kouvola	Repovesi	kuvailu	vaellusreitit	trekking/hiking trails	Wanderwege
Kouvola	Repovesi	kuvailu	merkatut reitit	marked routes	Routen sind gut markiert
Kouvola	Repovesi	kuvailu	riippusilta	suspension bridge	Hängebrücke
Kouvola	Repovesi	kuvailu	upeat näköalat	wonderful views / viewpoint	Wunderschöne Ausblicke
Kouvola	Repovesi	mitä voi tehdä	meloen, lossilla, soutuveneellä	by canoe, ferry, rowing boat	Mit Kanu, Ruderboot, Kabel Fähre
Kouvola	Repovesi	mitä voi tehdä	vaeltaa	go trekking	Wandern gehen
Kouvola	Repovesi	mitä voi tehdä	yöpyä kodassa	stay overnight in a hut	In einer Hütte übernachten
Kouvola	Repovesi	mitä voi tehdä	ruokailla nuotiolla	cook over a campfire	Am Lagerfeuer Essen machen
Kouvola	**Tykkimäki**	**Kohde eri kielillä**	**Tykkimäen huvipuisto**	**Tykkimäki Amusement Park**	**Freizeitpark Tykkimäki**
Kouvola	Tykkimäki	kuvailu	Suomen 3. suurin	The third largest in Finland	Die/der/das drittgrößte in Finnland
Kouvola	Tykkimäki	kuvailu	vesipuisto	aquapark	Aquapark
Kouvola	Tykkimäki	kuvailu	majoitus leirintäalueella	cabins in the camping area	Hütten auf dem Campingplatz
Kouvola	Tykkimäki	kuvailu	Action Park	Action Park	Indoor-Aktivitätspark
Kouvola	Tykkimäki	mitä voi tehdä	pitää hauskaa	have fun	Spaß haben
Kouvola	**Verla**	**Kohde eri kielillä**	**Verlan tehdasmuseo**	**Verla factory museum**	**Verla Fabrikmuseum**
Kouvola	Verla	kuvailu	1870-luvulta	since the 1870s	seit 1870
Kouvola	Verla	kuvailu	puuhiomo ja pahvitehdas	Groundwood and Board Mill	Holzschleiferei und Kartonfabrik
Kouvola	Verla	kuvailu	tehdasmuseo vuodesta 1972	Factory museum since 1972	Fabrikmuseum seit 1972
Kouvola	Verla	kuvailu	alkuperäiset tehdasrakennukset ja työvälineet	authentic mill buildings and machinery	Authentische Mühlengebäude und Maschinen
Kouvola	Verla	kuvailu	metsäteollisuuden varhaiset vaiheet	earlier days of the forest industry	Die frühen Jahre der finnischen Holzverarbeitungsindustrie
Kouvola	Verla	kuvailu	Unescon maailmanperintökohde vuodesta 1996	Unesco World Heritage Site since 1996	UNESCO-Weltkulturerbestätte seit 1996
Kouvola	Verla	kuvailu	ruukkikylän puodit ja lounaskahvila	boutiques of the Mill village and lunch café	Boutiquen und Cafés mit Mittagessen im Mühlendorf
Kouvola	Verla	mitä voi tehdä	tutustua museoon oppaan johdolla	visit the museum with a guide	Das Museum mit Führung besuchen

Sijainti	Kohde	Tyyppi	suomi	русский	svenska
Hamina	**Bastioni**	**Kohde eri kielillä**	**Hamina Bastioni**	**Бастион города Хамина**	**Bastion i Hamina**
Hamina	Bastioni	kuvailu	tähtimäinen linnoitus	звездообразная крепость / форт	stjärnformad fästning
Hamina	Bastioni	kuvailu	reserviupseerikoulu	школа офицеров запаса	sommar festival
Hamina	Bastioni	kuvailu	kesätapahtumat	летние события	Reservofficersskola
Hamina	Bastioni	mitä voi tehdä	osallistua tapahtumiin	вы можете участвовать в мероприятиях	delta i evenemang
Hamina	Bastioni	mitä voi tehdä	oppia historiaa	узнать историю	lära sig historia
Kotka	**Langinkoski**	**Kohde eri kielillä**	**Langinkosken keisarillinen kalastusmaja**	**Императорская рыбацкая изба в Лангинкоски**	**Langinkoski kejserlik stuga**
Kotka	Langinkoski	kuvailu	elävä kotimuseo	дом-музей	autentiskt museum
Kotka	Langinkoski	kuvailu	Venäjän keisari Aleksanteri III	император Александр III	kejsare Alexander III av Ryssland
Kotka	Langinkoski	kuvailu	kalastusmaja	рыбацкая изба	fiske stuga
Kotka	Langinkoski	mitä voi tehdä	nähdä alkuperäisen sisustuksen	увидеть оригинальный интерьер	se den ursprungliga inredningen
Kotka	**Maretarium**	**Kohde eri kielillä**	**Maretarium**	**Маретариум**	**Maretarium**
Kotka	Maretarium	kuvailu	akvaariotalo, luonnonmukainen akvaario	аквариумный комплекс	akvariumhuset
Kotka	Maretarium	kuvailu	Suomen suurin merivesiakvaario	самый большой аквариум с морской водой в Финляндии	Finlands största saltvattenakvarium
Kotka	Maretarium	kuvailu	suomalaiset kalalajit	виды рыб Финляндии	finländska fiskearter
Kotka	Maretarium	mitä voi tehdä	kävellä kalojen ympäröimänä	подводный мир в туннелях Маретариума	vandra bland fiskar
Kotka	Maretarium	mitä voi tehdä	nähdä kalojen ruokinnan	посмотреть как аквалангист кормит рыб	titta på / uppleva fiskfodring
Kotka	**Sapokka**	**Kohde eri kielillä**	**Sapokan vesipuisto**	**водный парк «Сапокка»**	**Sapokka vattenträdgård**
Kotka	Sapokka	kuvailu	viheralue	зелёная зона	grönområde
Kotka	Sapokka	kuvailu	merialue, purot, putous	приморье,ручьи,водопады	kusten vid havet, bäck, vattenfall
Kotka	Sapokka	kuvailu	kauniit kukkaistutukset	великолепные цветы и декоративные кустарники	vackra blomplanteringar
Kotka	Sapokka	kuvailu	pienvenesatama	маленькая пристань для лодок	småbåtshamn
Kotka	Sapokka	mitä voi tehdä	ulkoilla puistossa	гулять в парке	uteliv i parken
Kotka	Sapokka	mitä voi tehdä	ihailla kukkaistutuksia	любоваться цветами парка	beundra blomplanteringar
Kotka	**Vellamo**	**Kohde eri kielillä**	**Merikeskus Vellamo**	**Морской центр Велламо**	**Maritimcentret Vellamo**
Kotka	Vellamo	kuvailu	tietokeskus	информационный центр	informationscentret för forskning och inlärning
Kotka	Vellamo	kuvailu	merimuseo	морской музей	sjömuseum
Kotka	Vellamo	kuvailu	näyttelyt	выставки	utställningar
Kotka	Vellamo	kuvailu	meren ja seudun tarinoita	о море и родном крае	berättelser om havet och regionen
Kotka	Vellamo	kuvailu	Suomen merimuseo	морской музей Финляндии	Finlands sjöhistoriska museum
Kotka	Vellamo	kuvailu	Kymenlaakson museo	музей Кюменлааксо	Kymmenedalens museum
Kotka	Vellamo	mitä voi tehdä	vierailla museoissa	посетить музей	besöka museer
Kotka	Vellamo	mitä voi tehdä	oppia tuntemaan..	узнавать	lärä känna
Kouvola	**Arboretum**	**Kohde eri kielillä**	**Arboretum Mustila**	**Арборетум мустила**	**Arboretum Mustila / Mustila Arboretum**
Kouvola	Arboretum	kuvailu	puulajipuisto	дендрарий	skogsträdgård
Kouvola	Arboretum	kuvailu	Suomen vanhin ja suurin	старейший дендрарий Финляндии	Finlands äldsta och största
Kouvola	Arboretum	kuvailu	havupuut (havupuumetsikkö)	хвойный лес	skog av barrträd
Kouvola	Arboretum	kuvailu	kasvitieteellinen puutarha	ботанический парк	botanisk trädgård
Kouvola	Arboretum	kuvailu	alppiruusut ja atsaleat	рододендроны и азалии	rododendron och azaleor
Kouvola	Arboretum	kuvailu	luontopolut	природная тропа	stigar i naturen
Kouvola	Arboretum	kuvailu	viinitila	виноградник	vingård
Kouvola	Arboretum	mitä voi tehdä	oppia puulajeista	узнать новые пароды деревьев	lärdom av träd arter
Kouvola	Arboretum	mitä voi tehdä	ostaa myymälöiden tuotteita	купить продукты местного производства	besöka butiker
Kouvola	**Repovesi**	**Kohde eri kielillä**	**Repoveden kansallispuisto**	**национальный парк реповеси**	**Repovesi-nationalpark**
Kouvola	Repovesi	kuvailu	luonnonsuojelualue	заказник “Aarnikotka"	Aarnikotka naturreservat
Kouvola	Repovesi	kuvailu	erämaa-alue	пустошь	vildmark distrikt
Kouvola	Repovesi	kuvailu	vaellusreitit	походные тропы/пути	vandringsturer, vandringsleder
Kouvola	Repovesi	kuvailu	merkatut reitit	обозначенные маршруты	markerade leder
Kouvola	Repovesi	kuvailu	riippusilta	подвесной мост	hängbro
Kouvola	Repovesi	kuvailu	upeat näköalat	потрясающий ландшафт	härliga vyer
Kouvola	Repovesi	mitä voi tehdä	meloen, lossilla, soutuveneellä	на каное, на канатном пароме, на вёсельной лодке	med kanot, dragflotte, roddbåt
Kouvola	Repovesi	mitä voi tehdä	vaeltaa	отправиться в поход	vandra
Kouvola	Repovesi	mitä voi tehdä	yöpyä kodassa	переночевать в хижене	övernatta i kåta
Kouvola	Repovesi	mitä voi tehdä	ruokailla nuotiolla	кушать у костра	äta sin måltid vid eldplats
Kouvola	**Tykkimäki**	**Kohde eri kielillä**	**Tykkimäen huvipuisto**	**луна-парк тюккимяки**	**Tykkimäki nöjespark**
Kouvola	Tykkimäki	kuvailu	Suomen 3. suurin huvipuisto	третий по величине в Финляндии	den tredje största nöjesparken i Finland
Kouvola	Tykkimäki	kuvailu	vesipuisto	аквапарк	vattenpark
Kouvola	Tykkimäki	kuvailu	majoitus leirintäalueella	кемпинг	stugor i campingområdet
Kouvola	Tykkimäki	kuvailu	Action Park	Экшэнпарк	Actionpark inomhusaktivitetspark
Kouvola	Tykkimäki	mitä voi tehdä	pitää hauskaa	веселиться	ha det roligt
Kouvola	**Verla**	**Kohde eri kielillä**	**Verlan tehdasmuseo**	**заводской музей Верла**	**Verla fabriksmuseum**
Kouvola	Verla	kuvailu	1870-luvulta	с 1870 года	grundades år 1870
Kouvola	Verla	kuvailu	puuhiomo ja pahvitehdas	древесно массный завод и картонная фабрика	träsliperi och pappfabrik
Kouvola	Verla	kuvailu	tehdasmuseo vuodesta 1972	заводской музей с 1972 года	fabriksmuseum sedan år 1972
Kouvola	Verla	kuvailu	alkuperäiset tehdasrakennukset ja työväli	первобытное здание завода и инструментарий	ursprungliga fabriksbyggnader och maskiner
Kouvola	Verla	kuvailu	metsäteollisuuden varhaiset vaiheet	первые шаги лесной промышленности	den finska skogsindustrins tidiga år
Kouvola	Verla	kuvailu	Unescon maailmanperintökohde vuodesta	объект всемирного наследия ЮНЕСКО с 1996 года	Unescos världsarvsobjekt sedan år 1996
Kouvola	Verla	kuvailu	ruukkikylän puodit ja lounaskahvila	заводская деревня обеденное кафе	butiker i bruksbyn, lunch kafe
Kouvola	Verla	mitä voi tehdä	tutustua museoon oppaan johdolla	ознакомиться с музеем под руководством гида	guidat museibesök

Liite 2

Ympäristö	Tyyppi	suomi	English	Deutch	русский	svenska
Metsä	Aktiviteetti	vaellus	hiking / trekking	Der Marsch, Die Wanderung	ходить в поход / поход	vandring
Metsä	Aktiviteetti	marjastus	berry picking	Beeren pflücken	ходить за ягодами	att plocka bär
Metsä	Aktiviteetti	sienestys	mushroom picking	Pilze sammeln	ходить за грибами	att plocka svamp
Metsä	Yleinen	taukopaikka	break by a campfire	Rastplatz	место для привала	rastplats
Nuotio	Yleinen	tulentekopaikka	campfire place / site / spot	Lagerfeuerplatz	место для костра	eldplats
Nuotio	Yleinen	nuotio	campfire	Lagerfeuer	костёр	lägereld
Nuotio	Yleinen	laavu	lean-to center	Übernachtungsplatz	навес для ночлега	vindskydd
Nuotio	Yleinen	kaivo	well	Brunnen	источник	brunn
Nuotio	Yleinen	keittokatos	cooking shelter	Kochstelle	полевая кухня	utekök
Nuotio	Välineet	liiteri	woodshed	Holzschuppen	дровяник	vedbod
Nuotio	Välineet	polttopuu	firewood	Brennholz	дрова	ved
Nuotio	Välineet	puukko	knife	Waldmesser	нож	kniv
Nuotio	Välineet	kirves	axe	Axt	тапор	yxa
Nuotio	Välineet	sytyke	tinder / kindling for fire	Anmachholz / Zunder	растопка	fnöske
Nuotio	Välineet	tulitikut / sytytin	matches / lighter	Streicholz / Feuerzeug	спички/зажигалка	tändstickor
Nuotio	Aktiviteetti	pilkkoa puita	chop wood	Holz kleinhacken	колоть дрова	hugga ved
Nuotio	Aktiviteetti	sytyttää nuotio	ignite / light a campfire	Lagerfeuer anstecken	разжечь костёр	tända lägereld
Nuotio	Aktiviteetti	vuolla tikkua	sharpen stick for sausage	schnitzen	строгать палочку для гриля	tälja en sticka
Nuotio	Aktiviteetti	puhdistaa	wash / sanitize	säubern	чистить	rengöra / städa
Nuotio	Aktiviteetti	keittää nokipannukahvia	make coffee over campfire	Pfannenkaffee kochen	чайник костровой	koka kaffe i sotpanna
Nuotio	Aktiviteetti	paistaa makkaraa	grill sausages	Wurst grillen	жарить колбасу	grilla grillkorv
Nuotio	Aktiviteetti	tarkkailla tulta	watch / look after the fire	Das Lagerfeuer kontrollieren	следить за костром	vakta elden
Nuotio	Aktiviteetti	sammuttaa tuli	extinguish the fire	Das Feuer löschen	затушить костёр	släcka elden
Nuotio	Muuta	on jokamiehenoikeus	is everyman's right	Jedermannsrecht	прово обывателя	är allemansrätt
Nuotio	Muuta	ei ole jokamiehenoikeus	is not everyman's right	Nicht Jedermannsrecht	не входить в право обывателя	är inte allemansrätt
Nuotio	Muuta	metsäpalo	forestfire / wildfire	Waldfeuer	лесной пожар	skogsbrand
Vesistö	Aktiviteetti	kalastus	fishing	Angeln, Fischen	рыбалка	fiske
Vesistö	Aktiviteetti	pilkkiminen	ice-fishing	Eisfischen	зимняя рыбалка	att pimpla
Vesistö	Aktiviteetti	melominen	paddling	Paddeln	гребля	att paddla
Vesistö	Välineet	veneenlaskupaikka	boat ramp / boat launching sites	(Boot) Rampe	причал для лодок	sjösättningsplats
Vesistö	Välineet	laituri	piers for canoes and boats	Bootssteg/Pier	пирс	brygga för kanoter och båtar
Vesistö	Välineet	kanootti	canoe	Kanu	каное	kanot